Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...-hээ гарана | № 170 (16693) | 1984 оной июлиин 25, среда | Сэн 3 мүнгэн.

Малаа hайн тэжээлээр хангая!

ОТАГ СООГОО СУУРХАГШАД

паснай частьнуудшье бии байха. Тиихэлээрээ абаhан уялгаяа дүүргэхэл байхабди, —гэжэ Игорь Мелентьевич хэлэбэ.

Игорь Мелентьевич Якимов энэ сабшалан дээрэ 8-дахи жэлээ таhалгаряагүйгөөр звеное даагшаар хүдэлнэ. Тэрэ өөрөө механизатор байhан тула бригадынгаа тракторист_нуудта саг үргэлжэ туhалжа ябадаг юм. Игорь Мелентьевич сабшаhан ногоогоо хэзээ тармаха, хэзээ бухаллаха, сомохо тухайнь хододоо зүб заабари бригадынгаа гэшүүдтэ үгэдэг, өөрөө бусадта hайн жэшээ харуулдаг.

Тэрэнэй звено мүнөө жэлдэ 3255 центнер үбhэ бэлэдхэхэ уялгатай. Энэ уялгаяа тэдэнэй үлүүлхэ байhандань нэгэшье hэжэг түрэнэгүй. hайнаар ажаллаhанай түлөө салин хүлһэниингшье ехэ байхаар хараалагдана. Ажалай түлбэри тушаа энэ жэлдэ зарим тэды хубилалтанууд оруулагдаа. Жэшээлхэдэ, түрүүшээр нэгэ центнер үбhэнэй түлөө 80 мүнгэн түлэгдэхэ hаа, гурбадахи мянган центнер үбhэнэй центнер бүриинь түлбэри 1 түхэриг 50 мүнгэтэ болохо юм. Тиихэдэ үбhэнэй шанар хараада абтаха байна. Тус звеногойхид тэжээл бэлэдхэлгээ 25 үдэрэй тур_шада дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, унгаhан малгайгаа абаха сүлөөгүй ажаллажа байна.

Тус звенодо партийно-ком сомолой бүлэг байгуулагдаhан. Тус бүлэгые коммунист С. П. Аглотков ударидана. Комсомолшууд Владимир Пушкарев, Андрей Иванов, Баир Раднаев гэгшэд аха нүхэдhөө үльгэр жэшээ абажа, үдэр бүри эршэтэйгээр ажаллана.

Якимовай звенодо 4 трактор даалгагданхай. Тэдэ тракторнуудаа hайнаар ашаглаха гээшэ тон шухала гэжэ тус звеногойхид тоолодог. Механизаторнууд Б. Ц. Раднаев, С. П. Аглотков, Н. С. Матросов, И. М. Якимов болон бусад үдэр бүриингөө даабарие үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Звеногойхидой байра соохи харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд нэгэ ханыень эзэлнэ. Эндэнь тус звеногой абаhан социалис уялганууд, социалис мүрысөөнэй гуриmууд, элдэб плакадууд ба лозунгнууд бии. Тиихэдэ партийна-комсомолой бүлэгэй гэшүүдэй фамилиин бэшээтэй байхань харагдана. Тэрэшэлэн үдэр бүри hурилэгдэhэн үбhэнэй хэмжээе харуулhан бюллетень гаргагдана. Тодорхойлон хэлэбэл, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ нилээд анхарал хандуулагдадаг байhаниинь hайшаалтай.

И. М. Якимовай звеногой эдэбхи үүсхэл район дотор хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдэжэ эхилбэ. Нэн түрүүшээр тус колхозой Эрээн Нохой гэжэ газарта түбхинэhэн Э. Б. Гомбоевой, мүн Дээдэ-Таладахи Д. Ц. Дугаровай хүтэлбэрилдэг звенонууд үүсхэлыень дэмжэн, социалис мүрысөөндэ оролсообди гэжэ мэдүүлээ.

Элхиин поселково Совет Улаан-Үдын районой Оронгын сомоной, Кабанскын районой Селенгинскын поселково Соведүүдэй ажалшадай үүсхэлые дэмжэхэ талаар хүдэлмэриеэ үдэр бүри үргэдхэнэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо туhалдаг предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай түрүүшын бригаданууд бүридхэгдэжэ, үбhэ хуряалгада гараба. Зүгөөр пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, hургуулиин hурагшад мүнөө дээрээ үбhэ хуряалгада үшөө гараадүй байhаар. Тэрэшэлэн тус поселково Соведэй гүйсэдком ажал хэжэ шадаха хүн зониие үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ элсүүлхэ талаар ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулжа үшөөл биранагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

...Зунай үдэрэй шатама халуун одоошье бууража, алтан шаргал наран хадын саана хоргодохоёо яараба. Зүгөөр энэ үедэ Загарайн район соо эгээн түрүүшээр үбhэ хуряалгада гараhан нүхэр Якимовай звеногойхид ээлжээтэ hүриеэ бодхоожо, туха сүлөөгүй байгаа hэн.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. М. Якимовай звеногойхид ажалдаа.

М. ЛАВРЕНТЬЕВЭЙ фото.

ОЛООРОО ХАБААДАНА

Олон түмэн адууhа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл нөөсэлхын түлөө Оронгын совхозой үбhэшэд горитойхон оролдолго гаргажа байнхай. Үсэгэлдэрэй мэдээгээр тус ажахыда 12 мянга гаран центнер үбhэн hүрилэгдөө. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ коммунист, республикын габьяата механизатор Александр Галданович Цыремпилов, Василий Дабаевич Кишиктуев гэгшэдэй толгойлдог звенонууд шалгарна.

Ажахын үбhэшэдтэ арадай депутадуудай сомоной Соведэй харьяата газар дээрэ түбхинэhэн эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд горитойхоноор туhална. Тэдэнэр машина, тракторай ябахын аргагүй газарта гар хажуураар үбhэ сабшажа, совхоздо тушаана. **Манай корр.**

АЖАЛЫНЬ УРАГШАТАЙ

Прибайкалиин районой «Зырянский» совхоздо Иннокентий Павлович Ипатьев дүрбэдэхи жэлээ АВМ-эй агрегадай ахалагша машинистээр хүдэлнэ. Тэрэ дүршэл схэтэй механизатор. Энэ жэлдэ ногооной гурил гаргаха түхеэрэлгээ эртээнhээ заhабарилжа, тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаhын эхилтэр гүйсэд бэлэн болгоод байгаа. Хүдэлмэриин түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, И. П. Ипатьев өөрынгөө туhалагшанар Александр Жуковтай, Василий Орловтой, Виктор Хмелевтой бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ эхилээ. Мүнөө тэдэнэр 60 гаран тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэнхэй. Тэдэнэр хамта дээрээ 400 тонно гурил гаргажа, хадагалха түсэбтэй юм.

П. ХАЛТАНОВ.

ПОЛЯК АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАБА

ВАРШАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов түрүүтэй совет партийно-правительственна делегаци ба ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский «Варшава» гэжэ металлургическа комбинадаар ябаба. Айлшад үйлэдбэритэй, Советскэ Союзда эльгээгдэдэг шэнэ янзын продукцитай танилсаhан байна.

Предприятиин эдэбхитэдтэй уулзалга үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ **Н. А. Тихонов** үгэ хэлэбэ. Эдэ гайхамшагта үдэрнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын үнэн зүрхэнэй амаршалганууды ба эгээл hайн hайханиие хүсэhэн хүсэлэнгүүдые таанадта, таанадаар дамжуулан коммунистнуудта, хүдэлмэришэн ангида, поляк бүхы ажалшадта дамжуулха гээшэ намда илангаяа зохид байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

40 жэлэй саада тээ поляк арад шэнэ социалис общество байгуулха замда орожо, түүхын шэлэлтэ хэhэн гээшэ гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Польшын эртэ урдын газар дээрэ үнэхөөрөө арадай, бэеэ даанхай гүрэн байгуулагдаа hэн. Коммунистнуудай партиин хүтэлбэри доро арадай шэн зоригто ажалаар политическэ болон социально-экономическа ехэ хубилалтанууд хэгдээ.

Манай парти ээлжээтэ, XXVII съездэдэ бэлэдэжэ эхилээ. Коммунистнуудай, бүхы совет хүнүүдэй эрмэлзэн тэгүүлдэг зорилгонууд КПСС-эй шэнээр редакцилагдаhан программа дотор харуулагдаха байна. Бидэнэртэ ерээдүй тээшээ этигэл найдалтайгаар хараха бүхы үндэhэ баримта бии. Совет хүнүүдэй шэн зоригто ажал, парти ба арадай нэгэдэл энээнэй эрхэ нүхэсэл болоно.

Үнгэрhэн 40 жэл совет-поляк харилсаа холбооной, манай аха дүү ёhоной холбооной хүсые, ашаг үрые батадхаа. Энэ холбоое саашадань бэхижүүлхын тула манайда hайн үндэhэ hуури бии гээшэ. Манай харилсаанууд хадаа хани барисаан, харилсаа холбоон ба али алиндаа туhалалсаха тухай үе сагаар шалгагдаhан договорто түшэглэдэг. Энэ харилсаануудай саг үргэлжэ баяжана, ажабайдалай бүхы талануудаар бэелүүлэгдэдэг болонхой. КПСС ба ПОРП, манай оронуудай правительствануд саашадаашье бүри нягтаар харилсаа холбоо бэелүүлхээр сүм шиидэнхэй.

Энээнтэй хамта байгша оной май hарада болоhон совет-поляк хөөрэлдөөнүүдэй, К. У. Черненко В. Ярузельский хоёрой хөөрэлдөөнэй, мүн 2000 он болотор хугасаада СССР ПНР хоёрой хоорондо экономическа болон научно-техническэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ удаан болзоройн программын удха шанарые онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйб.

Харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туhалалсалга, ехэ ерээдүйтэй зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хүсэлэл оролдолгонуудаа нэгэдүүлхэ эрмэлзэл гансал совет-поляк харилсаануудые бэшэ, харин социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай арадуудай бүхы бүлын харилсаануудые тодорхойлhониинь элитэ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дээдэ тушаалтадай Экономическа зүблөөнэй хүдэлмэриин дүнгүүд энээниие үнэншэмөөр харуулна.

Социализмын аха дүү оронуудай харилсаата ябуулга, бата нэгэдэл мүнөөнэй уласхоорондын байдалда онсо удха шанартай боложо байнхай, гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Американ империализмын гэмээр уласхоорондын байдал ехээр муудаа гээшэ. Эндэ, Польшодо империалис политикын ба дайн журөөдэгшэдэй шухатаралгын бүхы аюул, коммунизмда харша «крестово добтолго» үүсхэгшэдэй убайгүй ябадал, хоёр нюуртай, худалша байлгань эли тодоор харагдана.

Советскэ Союзай, арадай Польшын, социалис хани харилсаата бусад оронуудай империалис эсэргүүсэлтэдэ нэгэл харюу үгэдэг, нэгэл хараа бодолтойгоор тэмсэдэг байhыень бидэ ехэ ханалтатайгаар тэмдэглэнэбди. Ядерна зэвсэг хашалтые бидэ тэсэжэ шадахабди гээд тодоор мэдүүлнэбди. Стратегическэ тэнсүүрие хэзээдэшье эбдүүлхэгүйбди. Өөhэдынгөө сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалые хамгаалха зэбсэг хэрэгсэл манда бии. Манай арадуудай амгалан тайбан байдалые hандаааха, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые шэнээр хаража үзэхэ, аха дүү социалис оронуудай хилэнүүдтэ гар хүрэхэ хүсэлтэй бүхы хүнүүд энээн тухай hайн мэдэхэ ёhотой.

Гэхэтэй хамта бидэ амгалан тайбан ажаhууха, адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай үндэhэ hуури дээрэ томоотой, үнэн сэхэ хөөрэлдөөнүүдые хэхэ тон ехэ хүсэлтэй гээшэбди. Польшын, социалис хани харилсаата бусад оронуудай эдэбхитэйгээр дэмжэhэн совет эб найрамдалта дурадхалнууд hайн мэдээжэ. Бодото дээрээ бүхы талануудые, тэрэ тоодо замбуулиниие тэдэ оруулалсана. Мүнөө баруунай оронуудhаа, нэн түрүүн Вашингтонhоо хамаг юумэн дулдыдана гээшэ.

40-өөд шахуу жэл Европо амгалан тайбан огторгой доро ажабайна. Энэнь хадаа уласхоорондын оршомдо эб найрамдалта хараа шугам удаа дараалан залан шууд бэелүүлдэг социалис хани харилсаата оронуудай айхабтар ехэ аша габьяа болоно. Манай хамгаалгын эмхи — Варшавска Договор эндэ шухала үүргэ дүүргэдэг.

Бата, нягта холбоотой байhамнай манай аюулгүй байдал ба хүсэн, социалис дэбжэлтын замаар урагшаа хурдан түргэнөөр дабшаха найдамжамнай болоно гэжэ Н. А. Тихонов онсолон зааба.

* * *

Совет партийно-правительственна делегациин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Е. К. Лигачев** ороной индустриальна томо район болохо Катовицка воеводствоор ябаба. Соргонууд болон хүндэ түмэр хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг «Феррум» гэжэ заводоор тэрэ ябаа. Металлургнууд болон горнягуудтай баhал уулзаhан байна. Уулзалга дээрэ Е. К. Лигачев үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын халуун амаршалгые, hайн hайханиие хүсэhэн хүсэлэнгүүдые уулзалгада хабаадагшадта дамжуулба.

Манай арадуудай хани барисаан бата бүхэ үндэhэтэй юм гээд тэрэ хэлээ. Ажалша бүхы хүнүүдтэ дүрбэн тэгшэ хүгжэлтэ, амгалан тайбан, зол жаргалтай байдал хангаха гэhэн нэгэл зорилго туйлахые хүсэдэг гээшэбди. Фашизмые бута сохижо, туйлагдаhан түүхэтэ Илалтын 40 жэл ерэхэ жэлдэ тэмдэглэгдэхэ. Совет арад энэ гайхамшагта үдэрые ажалай үндэр туйлалтануудаар тэмдэглэхые бэлдэнэ. Бидэ нимэ ёhо заншалтай гээшэбди. Агууехэ Илалтын ойн баяр социализмын, хани барисаанай, социализмын аха дүү оронуудай таhаршагүй нэгэдэлэй hайндэр болон тодорхо.

ХАМТЫН ШЭНЖЭЛЭЛГЭНҮҮДЭЙ ТАБАДАХИ ҮДЭР

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. Июлиин 23. (ТАСС). Космонавтнууд Леонид Кизим, Владимир Соловьев, Олег Атьков, Владимир Джанибеков, Светлана Савицкая болон Игорь Волк «Салют-7» гэжэ замбуулиннай научна станци дээрэ хамтын ниидэлгын программа амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Үнгэрhэн үдэрнүүдтэ hая ошоhон экспедициин экипаж бүлэг медицинскэ шэнжэлэлгэнүүдые хээ. Дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда Светлана Савицкая, Владимир Джанибеков болон Игорь Волк гэмгүй hайнаар дадана гэжэ шэнжэлэлгэнүүдэй дүнгүүд харуулна.

Мүнөөдэр станци дээрэ хүдэлмэриин үдэр Москвагай сагаар юhэн часта эхилээд, 24 час хүрэтэр үргэлжэлбэ.

Астрофизическэ шэнжэлэлгэнүүдэй программын ёhоор, замбуулиннай дайдада түбинүүд хоорондын бодосуудай хүдэлгые шэнжэлхэ талаар «Пирамиг» гэhэн хэдэн туршалганууд үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ.

Геофизическэ шэнжэлэлгэнүүдэй түсэбэй ёhоор, «Экстинкция» гэжэ туршалга үнгэргэгдэхэ байна.

Телеметрическэ мэдээсэлэй дүнгүүдэй ба замбуулинhаа хэгдэhэн элидхэлэй ёhоор, «Салют-7» — «Союз Т-11» — «Союз Т-12» гэжэ эрдэм шэнжэлэлгын комплексын ниидэлгэ гэмгүй hайнаар үнгэрнэ.

Космонавтнууд Светлана Савицкаягай, Леонид Кизимэй, Владимир Соловьевой, Олег Атьковой, Владимир Джанибековэй болон Игорь Волкын бэенүүд hайн.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Июлиин 23-да РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани болобо. 1984 оной түрүүшын хахадта РСФСР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй ба РСФСР-эй гүрэнэй бюджедэй дүүргэлтын дүнгүүд тэрээн дээрэ хаража үзэгдэбэ.

Заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

УНЖАГАЙРhААР УРГАСАЯ АЛДАХАНЬ

хадамнай, эдэнь нёдондоной үлэгдэлhөө, hоёшо ноохойhоо арилгагдаашьегүй. Түрүүшын траншейн дэргэдэ тодхогдоhон хартаабха сэбэрлэдэг, арилгадаг түхеэрэлгэ хайша хэрэгээр хаягдашанхай, нёдондо намарай орхигдоhон хартаабхын үлэгдэл гуташанхай харагдана. Иимэ үнэтэй, сэнтэй, ажахыда тон шухала хэрэгтэй агрегат хайша хэрэгээр хэрэглэгдэдэг байhаниинь эндэhээ элирнэ бэшэ гү?

Саашаа нэгэдэхи hү hаалиин фермын урда хэжуудэнь түхеэрэгдэhэн силос болон сенаж дарадаг газарта хүрэжэ ерэхэдэмнай, мүн лэ иимэрхүү байдал үзэгдэбэ.

Эндэhээ гараhаар витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегадай ажал хүдэлмэритэйнь танилсабабди. Эндэ ажахын урдаа хараха хүнүүд Геннадий Семенович Фадеев Константин Александрович Галин хоёр машинистнүүдээр хүдэлдэг байба. Байгша ондо «АВМ-0,65» агрегат 250 тонно энэ сэнтэй тэжээл гаргаха даабаритай. Манай ябахада тэдэнэр оройдоол 34 тонно гурил татаад байгаа hэн. Бидэнэрэй эндэ ерэхэдэ, тус агрегадай хажууда hургуулиин наhанай 5 хүбүүдhээ бэшэ хүн харагдабагүй.

— Юундэ энэ агрегатнай хүдэлгэгдэнэгүйб?— гэжэ эдэнэрhээ асуубабди.

—Үсэгэлдэрэй ногоо сабшадаг тракторнай эбдэршоо. Энээнhээ боложо, тэрэмнай ябуулагданагүй, — гээд урда захадань зогсоhон Игорь Плесовский тоб байса харюусаад, нүхэдөө шарайшалан харана.

—Мүнөө ахалагша машинистатнай хаанаб? Энэ жэлдэ хэды шэнээн тонно гурил гаргахабта? — гэжэ hонирхоходомнай:

— Ахалагша машинистамнай энэ багаараа ёhотой. Хэды шэнээн гурил татахаяа мэдэнэгүйбди, —гэжэ Игорь хүбүүн хэлээ hэн.

Энэ үдэр ажаллаха звеногой ахалагша машинистые оложо ядаад, совхозой директор М. М. Бакировтай кабинет соонь уулзажа, хэдэн үгэ андалдагдаба.

— Ажахы дотор мүнөө 4 оньhожоруулагдамал, 8 гар хажуургшадай звено хүдэлжэ байна. Үбhэндэ жэгдэржэ ороhоор арба гаран хонобобди. Игэжэ бидэ байгша ондо нёдондонойхидо орхоодоо нилээд уридшалба гээшэбди. Үнгэрэгшэ жэлдэ совхознай 30 мянга шахуу центнер үбhэ бэлэдхэhэн hаа, харин мүнөө жэлдэ 9 мянган центнерээр ехые нөөсэлхөөр хараална. hүүлэй дүнгөөр бүхыдөө 4 мянган центнер үбhэн hүрилэгдөөд байна. Звенонуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Дүнгүүдынь арбан хоног бүхэндэ согсологдоно. Түрүүшын дүнгөөр Валерий Осипович Алексеевэй даадаг гар хажуургшадай звено илажа гараа. Эдэнэр энэ хугасаа соо дүн хамта 450 центнер үбhэ бэлэдхээ. 4 звено үдэр бүри 1—1,5 мянган центнер үбhэ бэлэдхэжэ, магтаал хайрада хүртэнэ,— гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

— Мүнөө үедэ сенаж, силос даралгада хэр бэлэдхэлтэй байнат?— гэжэ асуубабди.

— Августын эхинhээ энэ шухала хүдэлмэреэ эхилхэмнай. Байгша ондо ажахымнай тэжээл бэлэдхэгшэд 2600 тонно сенаж, 5100 тонно силос дараха юм. Энэ хүдэлмэридэ хүсэд хүрэхэ техникэ, хүнүүд хабаадуулагдаха байна,— гэжэ нүхэр Бакиров харюусаба.

— Траншейнүүдтнай бултадаа бэлэн гү?

— Бүхы байhан нүхэнүүдээ hарын дүүрэтэр дууhахабди. Энээндэ hанаагаа зобохо юумэн үгы,— гэжэ совхозой директор хабтагар саарhа харуулба.

Теэд саарhан дээрэ бэшэгдэhэн түсэб байгаа юм ааб даа. Харин үнэн дээрээ тус ажахыда үбhэ тэжээл хэр бэлэдхэгдэнэб гээд харахада, ехэл бирагүй даа.

Тэндэhээ гараад Баргажанай совхозой Үүрэгэи отделениин түбэй тоог соо түхеэрэгдэhэн витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегадта хүрэжэ ерэхэдэмнай, АВМ-0,65 хүнхинэхэ абяан холоhоо соностоно.

— Минии даадаг звеногойхид гурбадахи неделиеэ хүдэлжэ байна. Энэ жэлдэ 300 тонно сэнтэй гурил гаргаха түсэбтэйбди. Мүнөө 27 тонно гурил татабабди. hаянайл агрегаднай хоёр халаанаар хүдэлгэгдэдэг боложо, дүүрэн хүсэндөө оруулагдаба. Халаанай туршада бидэ 2,5 тонно гурил гарганабди,— гэжэ ахалагша машинист Расул Сабитович Басыров хөөрэнэ.

Тэрэнэй хэлэhэн тоо, баримтанууд дээрэhээ хараад үзэхэдэ, эндэ гурил гаргаха талаар арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Гранул хэдэг түхеэрэлгэнь манай ябаhан үдэр хүдэлгэгдэжэ эхилээдүй байгаа hэн. Гаргагдаhан гурилай шанарыньшье тодорхойлогдоногүй.

Энээн тушаа совхозой директор Н. Д. Шелковниковтой уулзажа, хөөрэлдэhэн байнабди.

— Ногооной ургаса мүнөө жэлдэ яhала hайн. Ушар иимэhээ ургаа болоhон юумэеэ гээлгэ хоролтогүйгөөр бултыень суглуулжа абаха гээшэ манай мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Сенаж, силос дарадаг траншейнүүдээ гүйсэд бэлдэнхэйбди. Бидэ иимэ 6 траншейтэйбди. Тэрэнэйнь нэгэниинь 2000 тонно, бэшэниинь 1000 тонно багтааха юм. Иигээд энэ хүдэлмэреэ hаядаа хэжэ эхилхэмнай. Мүнөө бүхы хүсэ шадалаа үhанда абтадаг газарайнгаа ургаса хуряалгаар зорюуланхайбди. Июлиин 19-нэй мэдээгээр 10 мянган центнер үбhэн абтаа,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Эндэ хүршэ Шитханай совхоздо орходоо ажал хэрэгынь яhала бараг ябуулагдажа байна гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Үглөөдэрынь Бодоной совхозой үбhэшэдэй звенонуудаар, поли тарялан дээгүүрнь ябаабди. Ажахын директор нүхэр Елшинтэй Бодон голые уруудабабди. Харгын хоёр тээгүүр нэгэ жэгдэ hайнаар ургаhан шэниисын, хара тарьяанай, обёосой, ешмээнэй, кукурузын, ургаса, мүн хорёологдоhон сабшалангай ногоо харахада урмашамаар даа. Хүнэй үбдэг тулама үдхэн ногоон хэбтэйн харагдана.

— hая наашадаашье эндэмнэй иимэ ургаса гараагүй. Нийтынгээ адууhа малда хүрэхэ үбhэ тэжээл, ороhо тарья хуряажа абаха шадалтайбди. Мүнөө түрүүшын үедэ шиигтэй, нойтон газарайнгаа, гол шадарайнгаа ногоое сабшанабди,— гэжэ тэрэ урматайгаар хөөрэнэ.

Иигэжэ тус ажахы байгша ондо урдынхиhаа hуралгүй ехэ үбhэ тэжээл, ороhо тарья хуряажа абахаар хараална. Эндэ мүнөө гар хажуургшадай 15 звено хүдэлнэ. hүүлэй мэдээгээр тэдэнэр 530 гектар сабшалан дээрэhээ 12 мянган центнер үбhэ hүрилөө. Совхозой үбhэшэд энэ жэлдэ июлиин 1-hээ сабшалан дээрээ гараа hэн. Эдэнэр бүхыдөө 36 мянган центнер үбhэ hүрилхэ түсэбөө холо үлүүлхэ ха.

Тэрэ үдэр бидэ Иннокентий Феодосеевич Поповой, Анатолий Леонтьевич Чирковой даадаг үбhэшэдэй звенонуудта хүрэжэ, хэжэ байhан ажалаарнь hонирхоо hэмди. Эдэ хоёр коллектив манай ябаhан үдэр тус тустаа 1000 гаран центнер үбhэ сомоод байгаа бэлэй.

Тус совхоз мүн лэ сенаж, силос дарадаг траншейнүүдээ гүйсэд бэлдээд, hаяар энэ хүдэлмэреэ захалхань. Иигэжэ ажахыда үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай хаhа үдэрhөө үдэртэ эршэдэжэ, эмхитэйгээр ябуулагдажа байна.

Тэндэhээ саашаа Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой витаминтай ногооной гурил гаргадаг АВМ-0,4 түхэлэй агрегадта хүрэжэ ерэхэдэмнай, эндэ хэн-жэн байгаа бэлэй. Ногооной гурил гаргадаг агрегадай хажууда шабар шабха соо хаятай хэбтэhэн модоной нойтон набша намаа гурбан эхэнэр тракторай тэргэдэ ашажа байба. Тэргэ дээрэ набша намаа ябталжа байhан хүндэ дүтэлжэ:

— Энэ тэжээлээ хайшань абаашахатнайб,— гэжэ асуухадамнай:

— Малай байрада абаашажа хадагалхамнай,— гээд тэрэ харюусаба.

— Теэд энэтнай нойтон ха юм. Юундэ эндэ асараа зомта?

— Хадагалха газарай үгы дээрэhээ эндэ асарhан байгаа. Үглөөнэй агрегадаа хүдэлгэжэ үзэхэдэмнай, hаад хээ,— гээд тэрэмни тоб байса хэлэбэ.

hүүлдэнь энэ хүнтэеэ танилсаhамни, тус агрегадай машинистээр хүдэлхэ Николай Габдулганович Галимов байшоо. Тэрэнэй мэдүүлhэнэй ёhоор сабшагдаhан ногооной үгы дээрэhээ АВМ агрегат хүдэлгэгдэнэгүй гэжэ ойлгоо hэмди. Эндэ үшөө нэгэ АВМ-1,5 түхэлэй агрегат нёдондо жэлдэ хэбсэргэгдажа эхилhэн аад, унжагайра унжагайрhаар энэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлгэгдэнгүй үлэхэнь. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй олон детальнуудынь дутуу, зариманиинь үгы болошонхой. Задагай хооhон хашаан соо үнэтэ агрегат ямаршье харууhагүй хэбтэнэ. Харин хуушан агрегадаа тус ажахынхид намар, үбэлэй үедэ бэлдэжэ шадангүй, мүнөө бага-сага носоhон хэбэртэй. Иигэжэ АВМ агрегадуудай хүдэлмэриие эмхидхэхэ хэрэгтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралаа хандуулаагүй байhандань ехэл халагламаар.

Манай ябаhан тэрэ үдэр Баян-Гол hууринай үйлсөөр үбhэндэ хабаадуулагдаха трактор, машинын олоороо урагша хойшоо hүндэлдэхэнь үзэгдөө. «hогтуушье» хүнүүд эндэ тэндэ олоор дайралдаа. Иимэ байдалые хараад, колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаха гэhэмнай, нэгэниинь-шье олдоогүй. Гансал профкомой түрүүлэгшэ Цыремжит Мангудаевна Семеноватай уулзажа, энэ асуудалда харюусахыень гүйгаа hэмди.

— Ажал ябажал байна. Колхоз дотор үбhэшэдэй 28 звено байгуулагдаад, тэрэнэйнь 15-ниинь сабшалан дээрээ гаранхай. Июлиин 15-най мэдээгээр дүн хамта 1167 центнер үбhэн бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али түсэбөө 1,5 процент бэелүүлээбди. Оньhожоруулагдамал 4 звено байгуулагдаhан аад, үшөө үбhэндөө гараадүй. Июлиин 16-hаа 22 болотор ажахы доторнай габшагай недели соносхогдонхой. Энэ хугасаа соо 8860 центнер үбhэн бэлэдхэгдэхэ юм,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

— Юундэ бэшэ звенонууд үбhэндэ ороодүйб? Мүнөөдэр июлиин хори ха юм. Энэ үнгэрhэн табан хоног соо бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй тоо нэмээгүй гээшэ гү?

— Саг үшөөл эртэшэг байна. Иигээд бултандаа гарахал даа. Үнгэрhэн табан хоногой туршада бороо ехээр орожо, үбhэшэдтэ нилээд hаад ушаруулаа. Тоо ехээр нэмээгүй байха. — гэжэ Цыремжит Мангудаевна хэлэбэ.

Колхозой сабшалан дээгүүр ябажа харахада, ногоон үндэрөөр, үдхэнөөр урганхай. Теэд тэндэхи ургасые сабшажа, хуряажа байhан звенонууд ехэл үсөөн байгаа. Эдэ тохёолдоhон ушаралта байдалыень КПСС-эй райком, райгүйсэдком мэдэжэ байhан аад, энээн тушаа яаралтай хэмжээ абаадүй байhандань халагламаар.

П. ФИЛОНОВ,
Баргажанай районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.
В. ТРУХИН,
«Правда Бурятии» газетын корр.
Ц. ТОГОНОВ,
«Баргажанай Үнэн» газетын таhагые даагша.
Д. ДОНДОКОВ,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ, ТУҺАЛХА, ТҮШЭГЛЭХЭ

Партийна бүлэгүүд эхин парторганизацинуудай ажабайдалда шухала үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Мүнөө 618 мянганһаа дээшэ бүлэгүүд тоологдоно. Иимэ хубилалта манайшье район дотор үргэнөөр үзэгдэнэ. Мүнөө тэдэнэй тоо 76-да хүрэнхэй. Энэ ушар бүхы партийна организацинуудай ажал ябуулгада, ажалша коллективүүдэй ажабайдалда бодото нүлөө үзүүлнэ, сашаа хэрэгтэнь ехэ туһа хүргэнэ. Бүлэгтэнь коммунистнуудай дииланхы олонхинь имагтал үйлэдбэриин гүн соо, хүн зоной дунда ажалладаг байһан тула иимэ арга боломжоор үлэмжэ ехэ байна юм.

Шулуутайн леспромхозой, «Татарский Ключ» гэжэ карьероуправлениин, Загарайн бройлерно шубуунай фабрикын партийна эхин организацинуудай энэ талаар ябуулдаг худэлмэриин жэшээ болоомоор гэжэ һанагдана. Шулуутайн леспромхозой партийна организаци КПСС-эй 211 гэшүүдтэй, КПСС-эй гэшүүндэ 23 кандидадтай юм. Эндэ партийна наймаа бүлэг байгуулагданхай. Тэдэнь яһала гүйсэд худэлжэ байдаг. Бэшүүрэй модо бэлэдхэлэй пунктын бүлэг (партгрупорг Г. Е. Ширмшин), модо зөөдэг томодхогдоһон бригадын бригадир Д. Д. Красиков, заһабарилгын механическэ мастерскойн начальник Г. В. Усманов, хамһабарин ажаһын эрхим һаалишан Т. Д. Цыдыпова болон бусад партгрупоргоор һунгагдаһан, даабаһан хэрэгтээ тон харюусалгатайгаар, өөртөө болон бусад нүхэдтөө эрилтэ шангатайгаар хандадаг коммунистнууд гээшэ.

Шабарай модо бэлэдхэлэй пунктын автогаражай партийна бүлэг (партгрупорг Д. Д. Красиков) партийна организацияа шэнэ хүсөөр бэхижүүлхын, коммунистнуудай эдэбхи болон үүсхэл хүгжөөхын тула горитой оролдолго гаргадаг юм. Энэ бүлэг залуу түрүү худэлмэришэд Н. И. Мурзин ба Г. И. Малаковай партида орохо хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлһэн мэдүүлгэ суглаан дээрэ хараһан байна. Эдэ хоёр габшагайгаар ажалладаг нүхэд. Үдэр бүринигөө даабарие 120—125 процент ходо дүүргэдэг магтаалтай. Тэдэнние партиин зэргэдэ абахыень партийна эхин организациин хамтын суглаанда зууршалаа һэн. Тэрэ гүйлтань бэелүүлэгдээ.

Шулуутайн леспромхозой партийна бүлэгүүдэй коллективэйнгээ дунда ябуулдаг худэлмэринь үйлэдбэриин, социально-ажаһуудалай болон үзэл сурталай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ сэхэ хабаатай, элдэб янзын түхэл маягтай, шэнжэ шанартай юм. Вагонуудта модо ашадаг цехэй партийна бүлэгэй худэлмэриие магтамаар. Энэ бэхижэһэн, нэгэ жэгдээр худэлдэг коллектив гээшэ. Тиимэл һэн тула «Табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэхын түлөө!» гэһэн уряатай үүсхэл леспромхоз соогоо дэлгэрүүлһэн байна.

Гэхэ зуура тус коллективэй хэлэһэн үгэ хэһэн хэрэг хоёрой хоорондо алгасаан огто үзэгдэдэггүй гэжэ хэлэхэ шухала. Эндэ богони хэмжүүртэй, мүн хюрөөдэгдэхэ модонуудые, шпалануудые дээрэ дээрэһээнь зохидоор дебхасуулан ашаха онол арга нэбтэрүүлэгдэнхэй. Тиигэжэ платформо дээрэ ашаа тээхэ сагые нилээд бага болгожо шадаа бшуу. В. Н. Левинэй толгойлдог бригадада худэлмэришэдэй һэлгэхэ ушар эрид үсөөрүүлэгдэнхэй. Тус коллектив түсэбтэ даабари болон социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байдаг. Энэ амжалта түйлалгада партгрупорг В. А. Иваненкын оруулһан хубита ехэ гэжэ тэмдэглэмээр.

«Татарский Ключ» гэжэ карьероуправлениин партийна организацида табан бүлэг байгуулагданхай. Экскаваторай машинист, үрэмдэгшэ, электрик, «белАЗ-540» түхэлэй ашаанай томо автомашина жолоодогшо гэхэшэлэн үйлэдбэриин гол участогууд дээрэ ажалладаг мэргэжэл түгэс худэлмэришэд тэдэнэй гэшүүдээр ороно. Тэдэнэр партийна энэ хүндэтэй даабари хангамжатай һайнаар дүүргэнэ, өөһэдөө габшагай ажалай үлгэр жэшээ харуулна, олонхиниие магтаалда хүргэнэ.

Автотранспортна цехэй партийна бүлэг (партгрупорг П. И. Базыкин) ажалай эмхидхэлэй болон түлөөһэнэй бригадна гурим нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулһан байна. Хадада мэлтэгдэһэн, бүтэргэгдэһэн саглаан шулуун хоёр бригада зөөдэг юм. Эдэ коллективүүд ажалаа бригадна подрядай гуримаар эмхидхэнэ. Олонхи залин түлөөһэ ажалда хабаадалсадаг коэффициентын ёһоор өөһэд хоорондоо хубаадаг шуу. Худэлмэриин дүнгые профкомой заседани дээрэ хэлэлсэн зүбшэдэг, сэгнэдэг байна. Эндэ партгрупоргын хэлэһэн үгэ, оруулһан дурадхал, зүбшөөл заабари шиидхэлтэй үүргэ дүүргэдэг гээшэ.

Карьероуправлениин коллектив үйлэдбэриин түсэб, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Үйлэдбэрилһэн промышленна продукци худалдаха даабари эндэ 123 процент дүүргэгдээ һэн. Түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ партийна бүлэгүүдэй үзүүлһэн нүлөө эндэл харагдана гэжэ хэлэмээр.

Загарайн бройлерно шубуунай фабрика, үнэндөө, һаяшаг лэ һуурижан тогтоһон предприяти гээшэ ааб даа. Гэбэшье эндэхи партийна организаци нилээд бэхижэнги. Гэшүүдыньшье олон боложо байнхай. Коммунистнууд үйлэдбэриин участогууд дээрэ тааруугаар хубаарилагдан табигдана. Эмхидхэлэй зохихо худэлмэриин ашаар эндэ партийна долоон бүлэг байгуулха арга олдоо. Тэдэнэр бултадаа коллектив дотороо эмхидхэлэй болон политическэ ехэ худэлмэри ябуулдаг. Юрэдөө тэрэнэй хабаадахагүй хэрэг, шиидхэлсэхэгүй асуудал гэжэ байдаггүй.

Олонхи ушарта эндэ партийна нэмэл суглаан зарлагдадаг гуримтай. Социалис мүрысөөнэй эмхидхэл болон ябасада, худэлмэришэдэй ажалай байдал һайжаруулха хэрэгтэ хабаатай асуудалнууд тэндэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ. Жэшээнь, бройлерно отделениин 20-дохи цех яахадаашьеб түсэбөө ходо дүүргэдэггүй байһан ушар коммунистнуудай сэдьхэлые яһала хүлгөөһэн байгаа. Партийна бүлэгэйхид эндэхи байдал нарин нягтаар шэнжэлжэ үзөөд, дутуу дундыень элирхэйлээ. Тиихэдээ гол шалтагаанинь гэхэдэ, эндэ нэгэшье коммунист худэлмэришэн худэлдэггүй байшоо.

Иимэ байдал тушаа анхараагүйдэ аргагүй болоогдоо. Түбхын түрүүндэ энэ цехтэ партиин гэшүүд С. М. Ипатовые бригадираар, С. Н. Поповые худэлмэришэнөөр худэлхыень эльгээбэ. Уданшьегүй тус коллективтэ һайнаар, эдэбхитэйгээр ажаллажа байһан Ч. Н. Жанчиповые ба Н. Д. Суворовые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абахыень зууршалга хэһэн байна. Тэдэнэр партийна суглаан дээрэ нэгэн дуугаар абтаа һэн. Иимэ хэмжээнэй аша туһаар эндэхи байдал эрид хубилаа. Коммунистнуудай эдэбхитэй ажал ябуулгын зэргээр энэ цех шубуунай мяха абаха түсэб дүүргэдэг болоо.

Фабрикын үүсэлэлгын цех эгээл хүндэ хүшэр байдалтай үйлэдбэриин участок байһан. Эндэ зуу гаран хүн худэлдэг юм. Гэбэшье П. Г. Решетниковагай даадаг партийна бүлэгэй ниитын оролдолгой худэлмэриин нүлөөн доро тус коллектив мүнөө эршэ шангатайгаар ажаллана.

Коммунистнуудтай, залуу худэлмэришэдтэй партийна бүлэг ехэ худэлмэри ябуулдаг байһаниинь һайшаалтай. Партгрупоргнууд Б. К. Хлоповой, М. К. Жаркойн эмхидхэхы, хүтэлбэрилхы дүршэл шадабариин аша үрэ эндэ харагдана. Инкубациин цех 1983 оной худэлмэриин дүнгөөр РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн, мүнгэн шан абаһан байха юм. Котельнэ болон арюудхан сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй худэлмэриһөө бүхы фабрикын байдал дулдыдаха зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта 1981 ондо котельнын байдал хүндэшэг болоод байгаа. Тиихэдэнь партбюрогой шиидхэбэриин ёһоор тэндэ ажаллахаар коммунистнууд П. К. Жаркой, А. А. Карпук, М. Я. Устинов эльгээгдээ һэн. Мүнөө тус коллектив нэгэ хэмдэ һайнаар худэлнэ. Тобшолходо, партийна бүлэгүүд өөһэдынгөө эрхэ түлөөлэлгые баримталан, ажалай болон гүйсэдхэлгын журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлнэ гэжэ тэмдэглэмээр. Таһалгаряагүй худэлдэг үйлэдбэритэй байһан иимэ коллективтэ технологическа журам сахилга бүришье һаа шухала удха шанартай зүйл болоно.

Партийна бүлэгүүдэй худэлмэриие хүтэлбэрилхэ, залан ябуулха хэрэгтэ дутагдалнууд, мүрөө олоодүй асуудалнуудай үшөө бии байһые мэдэрхэ уялгатайбди. Шэнэ-Хүрбын отделениин автотракторна цехэй, мүн тэндэхи управлениин партийна бүлэгүүд һулаар худэлмэреэ ябуулна. Тэндэ партгрупоргнуудаар дүршэлгүй, харюусалга багатай коммунистнууд дэбжүүлэгдэнэ. Бүлэгые толгойлхоор һунгагдаһан коммунистнуудые ондоо газарта эльгээжэрхихэ ушарнууд үзэгдэдэг. Ушар тиимэһээ энэ асуудалые урагшатайгаар шиидхэхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой болонобди. Тиихэтэй хамта партиин зэргэдэ шэнэ хүнүүдые шэлэн абажа, бүлэгүүдэй бүридэл һайжаруулха, бэхижүүлхэ шухала.

Б. ДУЛМАЖАПОВ,
КПСС-эй Загарайн райкомой инструктор.

Ниитын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ нютагайнгаа предприятинууд, организацинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдые, мүн бүхы ажаллагша шадаха хүнүүдые хабаадуулха талаар үндэр социалис уялгануудые манай хүршэ арадай депутадуудай Сэлэнгын посёлково Соведэй абаад, энэ үүсхэлыень КПСС-эй обкомой, республикымнай Министрнүүдэй Соведэй дэмжэжэ байхада, бидэшье хүршэ ёһоор тэдэнние дэмжэжэ, мүрысөөншье ...

ДААБАРИ ҮГТЭНХЭЙ, ХИНАЛТА ХЭРЭГТЭЙ

СЭЛЭНГЫНХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭ

предприятинуудһаа гадна үшөө 23 коллектив ниитын малай үбһэ тэжээл бэлэдхэлсэхэеэ, энэ хэрэгтэ туһаласахаяа гараха юм. Тэдэнэй арбаниинь райсоведэй гүйсэдкомһоо сэхэ өөрөөрын даабари абанхай, зургаанинь манай дурадхалаар зориулагдаһан талмай дээрэ хабаадана...

...рын сетьһээ хамта дээрэ табан трактор, зургаан автомашина үбһэ хуряалгадань туһалхаар совхозуудта үгтэнхэй.

Гадна бидэ хүдөө ажахын энэ шухала кампаниин үедэ сабшалан дээрэ гаража, механизаторнуудаар худэлхэ хүнүүдые толгой тоолоод бүридхэнхэйбди. Эдэмнай хүдөө ажахын үйлэдбэритэй танил, машина, техникэсэ һайн мэдэхэ, хүдөөгэй ажалшадай түрүү туһаламжа хүргэхэ шадаха зон юм.

Промышленна предприятинууд болон организацинуудые, мүн багахан эмхи зургаануудые үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ худэлхэ газарнуудаар хубаарилга тухай хэлэбэл, Тимлюйн цементын, асбоцементын заводууд, Каменскын автопредприяти гэхэ мэтэ томо-томо предприятинууд өөр өөрынгөө шефтэ абаһан ажахынуудта туһаламжаяа хүргэнэ. Манай гүйсэдкомой тэдэнэй ажалые хинан шалгаха уялгатай. Харин ОРС, столовонуудай трест, больница, түмэр замай Тимлюйн станци гэхэ мэтэ багахан эмхи зургаануудай коллективүүдые хүдөө ажахыда хабаадуулха хэрэг манай поссоведэй сэхэ харюусалгада ороно.

Тус коллективүүд Байгалай -туршалга-үйлэдбэриин ажахын 4-дэхи отделенидэ тус тустаа 350 хүнэй ажалай үдэрэй хэмжээнэй худэлмэри бүтээхээр уялгалагданхай. Тус отделени манай поссоведэй харьяата газарта ородог юм. Эндэ манай эрхим депутадуудай нэгэн Иннокентий Емельянович Ермаковой ударидадаг депутадуудай пост худэлдэг гээшэ. Тиимэһээ бидэ эндэхи байдалые һайнаар ойлгон, тон хэрэгтэй газартань хүнүүдые эльгээжэ туһалха байнабди. Харин И. Е. Ермаковой толгойлдог энэ пост эльгээгдэһэн бүлэгүүдэймнай ажал хэрэгые наринаар хинан шалгажа, хүтэлбэрилэн ударидажа байха юм.

Хүн ганса ажалаараа һанаагаа дүүргэдэггүй гээшэ. Тиимэһээ ниитын малай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ хүдөөгэй ажалшадые худалдаа наймаанай, элүүр энхын, соёлой талаар хангалга гол анхаралда абтаха зэргэтэй. Энэ асуудалые бидэ гүйсэдкомойнгоо заседани дээрэшье, мүн хүн зонтойшье зүбшэжэ үзэһэн байнабди. Нилээд олон хэмжээнүүдшье хараалагдаа. Жэшээлэн хэлэбэл, зоноор хөөрэлдэхэдэ, магазинууд болон автолавкануудай худэлмэриин графигууд шүүмжэлэлдэ ороногүй. Харин тэндэ худалдагдадаг эд бараа болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые олошоруулха шухала. Медигүүднай мүнөө үдэшэ орой болотор худэлнэ. Түхэреэн үдэр ажаллажа ябаһан хүнүүдтэ энэнь яһала ханамжатай. Харин соёлой талаар хангаха хэрэгтэ бидэ «Цементник» клубай болон районой соёлой байшангай агитбригадануудые хабаадуулхаар хараалангхайбди.

Мүн республикымнай ... шье соёлой ... бидэнние ... найданабди.

Гэхэтэй ... жээнүүд ... хы асуудал ... гэхын арга ... хэлэбэл, сэл... хэлээр лэ ... шина, мото... үбһэ тэжээ... хабаадуулха ... һан байнабди ... машина бүх... нер, мотоцик... центнер үб... малай тэжээ... бал нилээд ... лохо бшуу.

Үнгэрһэн ... энэшье ... харахада, ... хитэй һайн ... хэнь мэдэ... машина гү, ... тай хүн, ... даа, үбһэ ... асархадань, ... люйдэ АВМ ... эльгээхэдэш ... шэдэг түхеэ... мэтэһээ ... сабшаһан ... хажууда ... ушардаг ба... манай район... шэд анхара... гэжэ найда...

Нютагайм... шэмэтэ ног... Таатай зох... соонь хура... ратай, сэл... болоно. Э... энэ хугасаа ... малда гүйс... тэжээл бэлэ... дэ бүгэдөө... гээшэбди.

М. К...
Каба...
Каменск...

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

ЭХЭ, ЭСЭГЫН ҺУРГААЛААР

Нёдондо Бэшүүрэй районно партийна организациин тоосоото-һунгалтын конференциин үедэ Охин-Булагай совхозой коммунистнуудые түлөөлэгшэдэй нэгэн — механизатор Чагдар Дашиевич Доржиевтай танилсаа һэмди. Ажахын залуу худэлмэришэн, хэдэн жэлэй урда тээ партида абтаһан хүн тухай нютагаарнь урдань ябахадаа, тэрээн тухай магтаалай үгэнүүдые оло дахин дуулаһан байгдаа.

Чагдарай эсэгэ — Даша Митыпович бүхы наһаараа механизаторай ажал эрхилжэ ябаһан хүн. Тиимэһээ хүбүүн аха, дүүнэртээ хамта айлай бүхы багашуулдал адли гэртэхинэйнгээ ажал хэрэгүүдээр омогорходог, трактор, комбайнайнь хажууһаа һаладаггүй һэн ааб даа. Тииһээ тиитэрээ Д. М. Доржиев гээшэ ажахы соогоо түрүү худэлмэришэн гэжэ суурханхай, нүхэд зондоо хүндэтэй хүн юм.

Энэ ушарһаа үхибүүдыньшье:

— Минии эсэгэ бэрхэ, тракторынь хүсэтэй, гоё, —гээд хэлэхэдээ, үнэн байдалые гэршэлдэг байгаа бшуу. Тэсэд үхибүүн бүхэнэй эхэ, эсэгэнэр хэнэйхиһэйшье һаа, өөр өөртэнь тон лэ бэрхэ, һайн байдаг ха юм.

Чагдар бага наһаяа һанахадаа, абынгаа түмэр хүлэгөөрөө гэртээ ерэдэгыень ухаандаа оруулдаг. Тракторайнь абяае холоһоо дууламсаараа, танижа илгаруулдаг бэлэй. Үглөөгүүр һэрихэдэнь, эсэгэнь ажалдаа ошонхой байха. Тиигэбэшье заримандаа эртэшэг гэртээ ерэдэг һэн ааб даа. Эгээл тиихэдэнь Чагдар тракторай хажуугаар эрьежэ, һалахаяа болишохо. Тиин тээ томохон болоод ябахадаа, хаа-яахан трактор жолоодоодшье үзөө. Иигэжэл тэрэ үхибүүн наһандаа абынгаа мэргэжэл шэлэхэ гэжэ бодоһон байжа болоо. Тиибэ ябашье һаань, ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, хүсэл оролдолгоёо гаргажа худэлдэг эсэгын жэшээ, һургаал хүүгэдэйнь, тэрэ тоодо Чагдарай ажабайдалда гол шугам, гол шэглэл боложо үгөө гээд тэмдэглэхэ шухала.

Ч. Д. Доржиевһаа өөр тухайнь һурахада, миһэрээд хажуу тээшээ хараха гү, али нэгэ юумэ шэнжэлэн байшадаг юм. Харин хэн нэгэнтэй хөөрэлдэжэ байбалгнай, зугаалжа, хэлэжэ байһан хүниие анхаралтайгаар шагнан, хөөрэгшын шэг шарайе хёрхо, хурса нюдөөрөө адаглан харадаг занатай. Зүгөөр ажалдаа шунажа ородог, үнэн зүрхэнһөө оролдодог байна.

Чагдар нютагайнгаа дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр худэлжэ захалһан намтартай. Тэрэ гэһэнһээнь хойшо арба шахуу жэл үнгэршэбэ. Мүнөө залуу хүбүүн дүршэл шадабаряар түгэс механизатор боложо шадаһан.

Совхозой ахамад агроном Александр Павлович Степанов Ч. Д. Доржиев тухай иигэжэ хөөрэнэ:

— Техникэдэ ехэ дуратай, дүйтэй, трактор машинануудые һайн шудаланхай. Чагдар Дашиевич дүрбэн жэлэй урда тээ ДТ-75 түхэлэй трактор абаа һэн. Тэрэнь мүнөөшье найдамтайгаар худэлһөөр. Энэ нүхэрнай даажа байһан техникэдээ наринаар, гамтайгаар хандадаг.

Үнэхөөрөөшье, худэлмэришэнэй намтар хараад үзэхэдэ, хэлэгдэһэн үгэнүүдые тоб байса баталжа үгэнэ бшуу. Механизатор һүүлэй жэлнүүдтэ таряа хуряалгада ходо хабаадалсана. Ажалша бэрхэ хүбүүн харюусалгата хаһын худэлмэринүүдтэ түрүүшынгээ жэлдэ хабаадалсахадаа, 4010 центнер орооһо таряа сохижо, дүршэл шадабаряар түгэс хүдөө ажахын худэлмэришэн боложо ябаһанаа харуулаа һэн.

Эдэ бүгэдэ үрэ дүнгүүд миин бэлээр түйлагдаа бэшэ, харин худэлмэришэн хүнэй даажа байһан ажал хэрэгтээ үндэр мэдэрэлтэйгээр, ээзн ёһоор хандадаг ябадал мүн. Тиихэдэ залуу хүнэй иимэ болбосорол, хүмүүжэл гэртэхинһээнь эшэ үндэһэтэй бшуу. Хөөрөөнэй эхиндэ бэшэһэн һанал бодолоо улам бүри батадхан, совхозой мэргэжэлтэдэй нэгэн Т. Е. Дугаржаповай үгэнүүдые эндэ дурдая: «Доржиевтан 6 үхибүүтэй. Тэдэнэрынь бултадаа худэлмэришэ бэрхэнүүд. Айлай аха заха Даша Митыпович нютагтаа ехэ хүндэтэй. Дайнай ба ажалай ветеран. Эхэньшье худэлхэдөө, хүнэй хойно гарадаггүй байһан».

Эхэ эсэгын һайхан һургаалай ашата, арюун нүлөөнэй хүсэн гээшэ энэл ха юм.

Ажалша хүн алдартай, хүндэтэй бшуу. Түйлаһан үрэ дүнгүүдынь үндэрөөр сэгнэгдэдэг гэжэ мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Чагдар Дашиевич социалис мүрысөөндэ амжалтануудые түйлаһанайнгаа түлөө СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудай выставкэнүүдые хараха эрхэдэ хүртэһэн байна. Мүн хари гүрэн ошохо аяншалгын путевкоор шагнагдаһан.

Эхэ, эсэгынгээ нэрэ нэрлүүлэн, үнэн зүрхэнһөө оролдон, намтараа улам баяжуулан ябаһан залуу коммунист Ч. Д. Доржиевай Охин-Булагай сельскэ Соведэй депутадаар һунгагдаһаниинь огто гайхалгүй.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ч. Д. Доржиев.
А. ШОЙЖОЛОБОЙ фото.

ХАХАД ҺАРААР УРИД

Хүрбын совхозой һү һаалиин фермэнүүдэй малшад урданайхи шэнгеэр энэшье жэлэй эхинһээ түйлаһанаа алдангүй ажаллажа байна. Һая баяртай мэдээсэл абтаба. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын зургаа һарын туршада гүрэндөө 3700 центнер һү тушааха байһан аад, тэрэнээ хахад һараар урид бэелүүлжэ шадаба.

Һүнэй үдэр бүхэнэй оросые, тэрэнэй нэмэлгые хараадаа абаад байхадаа, совхозой һаалишад хахад жэлэй даабариһаа гадуур 440 центнер һү тоһоной заводто эльгээхэ аргатайбди гэжэ мэдүүлбэ. Мүнөө үдэр бүхэндэ 40 шахуу центнер һүн һаагдана. Энэнь нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, долоон центнерээр дээгүүр болоо. Һаамхай үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 10,5 килограмм һүн энэ үедэ һаагдана.

Совхозой һү һаалгаар болон тушаалгаар түйлажа байһан амжалтада һаалишад «Эхэ герой» Минира Мухомедзянова, Дагзама Дарижапова, Фаина Бариева, Маргарита Горштейн (Тээгдын фермэ), Наталия Дашибылова, Тамара Иванова, Евдокия Суровая болон бусад түрүүшүүлэй оруулһан хубита ехэ.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Совет орон дотор

ТАРЯАШАДАЙ ХАНИ БАРИСААН

ХАРЬКОВ. Харьковска болон Белгородско областьнуудай хүршэ ажахынууд хани барисаанай отрядуудые эмхидхээ юм. Россин механизаторнуудтай хүсэ шадалаа нэгэдүүлээд, Украиныш «Маяк» колхозой таряашад Волчанска РАПО дотороо эгээ түрүүлэн эртын орооһото ургамалнуудые хуряажа дүүргэбэ. Удаань тэдэнэр хүршэ Щебекинскэ районой полинууд дээрэ хүдэлөө.

Нёдондо жэлдэ ажахынуудта намарай тарилгада бэлдэхэ үедэ боломоор газартань полинууд үргэдхэгдэһэн юм. Тиигэжэ комбайнуудай бүтээсые 15—20 процент дээшэлүүлхэ, түлишэ гаргашалгые нилээд хороохо арга олдоһон байна.

Хоёр областиин агропромышленна нэгэдэлнүүдэй метео-албанууд сагай уларил тухай радиогоор ходо мэдээсэжэ байдаг. Сагай уларилые мэдэжэ байгаад, техникэ хэрэглэхэдэнь, тэрэнь һаатахаяа болёо.

Харьковска ба Белгородско областьнуудай 12 районой механизаторнууд нэгэ нэгэндээ туһалалсан, ургасаяа хуряана. Кукуруза, сааһарай свекло баһал хамтааран хуряаха байна.

КОМБАЙНЕРНУУДАЙ ЭРШЭТЭЙ АЖАЛ

КИЕВ. Украина дотороо эгээ түрүүлэн ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо Херсонско областиин Верхнеогачикска районой Шевченкын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер А. Чорненко мянган тонно орооһо хуряагаа юм. Һүүлэй үдэрнүүдтэ тэрэ комбайнынгаа бункерһаа 100 тонно шэнинсэ тушаажа байнхай. Олон жэлэй худэлмэриин дүй дүршэлтэй энэ комбайнер бүхы Таврин механизаторнуудта жэшээ харуулна.

— Стахановска худэлөөнэй һаял эхилжэ байха үедэ мэргэжэл шадабаряараа алдаршаһан Социалис Ажалай хоёр дахин Герой манай нютагай М. Брага намайе бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа һургаһан юм, — гээд Анатолий Васильевич хэлэнэ. — Тэрэнэй шабинар олон юм. Би баһал тэдэнэй тоодо оролсоноб. Энэ намартаа мянга хахад тонно орооһо сохихо уялга абанхайб. Энэ нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй ехэ юм.

Хуряалга-зөөлгын отрядуудай олонхи коллективүүдтэ А. Чорненкэдэл адли түрүүшүүл бии. Республикада 13 мянганһаа дээшэ отряд байгуулагданхай. Имагтал тэдэнэр «Стахановска ёһоор худэлхэ!» гэһэн уряа доро мүрысөө үүсхэһэн байха юм. Патриотическа худэлөөнэй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалай вахтые үндэр бүтээсээр тэмдэглэхэ гэжэ тэдэнэр шиидэнхэй.

Ургаса хуряалгада хабаадагшадай техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гэжэ оролдоһонойнь ашаар һайн үрэ дүнгүүд түйлагдана. Хуряалгын элдэб аргануудые шадамараар хэрэглэн, республикын механизаторнууд 1,5 миллион гектарай ургаса һүүлэй долоон хоногто абаа юм.

АЖАХЫНУУДАЙ ТҮБЭЙ НЕФТИИН БААЗАНУУД

ХАРЬКОВ. Барвенковско районой «Дружба» колхоздо түлишэ-тоһодолгын материалнуудаар техникэ таһалгаряагүй хангагдадаг болонхой. Эндэ һаяхан автомадаар хангагдаһан түбэй нефтебаза ашаглалгада оруулагдаа юм.

Областиин бүхы ажахынуудта түгэс түхеэрэгдэһэн иимэ баазанууд байгуулагдажа түгэсхэгдөө. Тиигэжэ жэжэ складууд хаагдаһан, түлишын гээлтэ хоролто хороогдоһон байха юм. Энээнэй урда тээ нефтепродуктнуудые табидаг байһан мянгаад худэлмэрилэгшэд сүлөөлэгдөө. Механизаторнууд ба жолоошод гансал талонуудаар түлишэ абадаг болонхой. Ажахынууд хоорондын комплексно отрядууд баазануудые байгуулһан байгаа. Колхоз, совхозууд, районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй барилгын эмхинүүд худэлмэришэдые, хэрэгтэй техникэ, материалнуудые үгөө һэн. Резервуарнуудые, сорго хоолойнуудые, насосуудые хабсаргаха талаар Харьковай Госкомнефтепродуктнуудай харьяата управлениин мэргэжэлтэд ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна.

РЕВОЛЮЦИИЕ МАГТАН ДУУЛАГША

Июлиин 19-дэ, Владимир Маяковскиин түрэһэн үдэр. Москвагай тэрэнэй нэрые зүүдэг талмай дээрэ революциие магтан дуулагшын шүлэгүүд зэдэлбэ. Үнинэй заншалаар поэдэй зохёол бүтээлнүүдые сэгнэдэг хүнүүд тэрэнэй хүшөөгэй дэргэдэ сугларһан байна.

Элдэб үеын уран зохёолшодой түлөөлэгшэд Маяковскиин бүтээлнүүдтэй, тэрээндэ зорюулагдаһан шүлэгүүдтэй москвагайхидые, ниислэл хотын айлшадые танилсуулаа. Хүшөөгэй хормойдо табигдаһан зунай элдэб үнгын сэсэгүүд Эсэгэ ороноо суурхуулдаг.

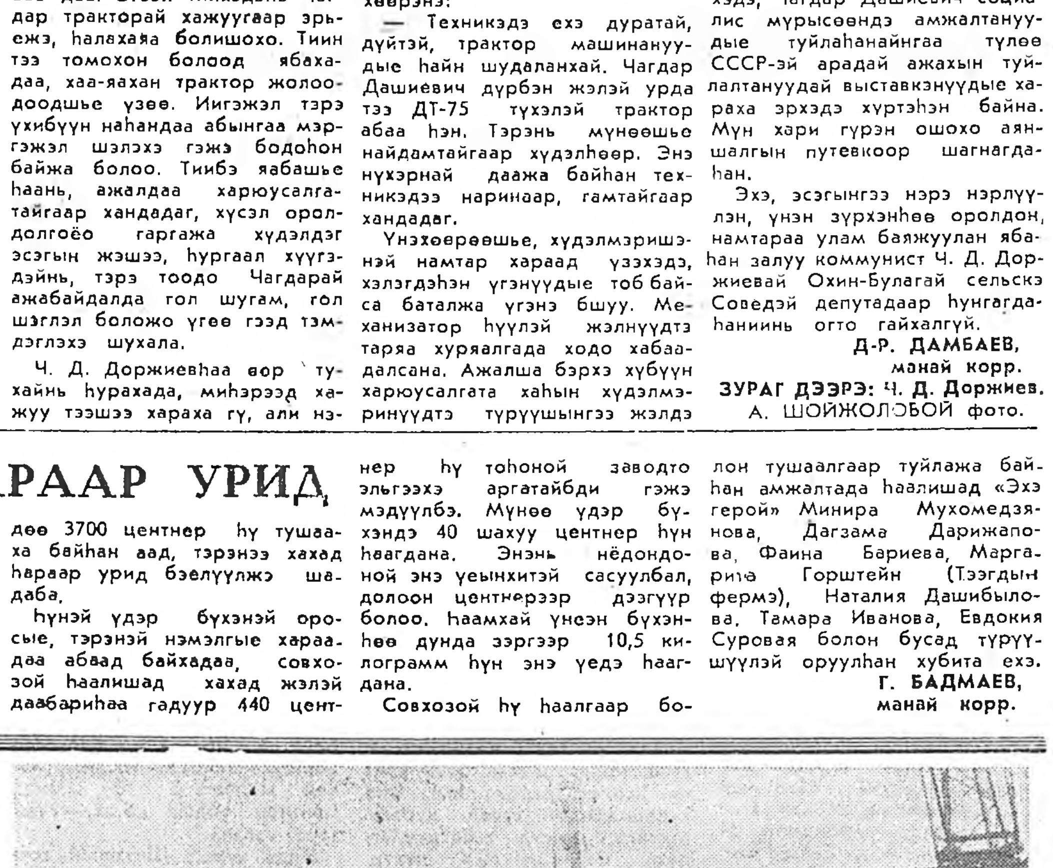

В. В. Маяковскиин поэтическэ һайндэр тэрэнэй уран зохёолой-мемориальна музейдэ үргэлжэлүүлэгдэһэн байна. Эндэ «Барышня и хулиган» гэһэн фильмһээ хэһэгүүд харуулагдаа. Поэт фильмын сценарие бэшэһэн, өөрөө гол рольдонь буулгагдаһан байха юм. Өөһэдынгөө шүлэгүүдые, мүн Маяковскиин хэтэ мүнхэ мүрнүүдые музейн түлөөлэгшэд уншаһан байна.

Соведүүдэй ороной агуу ехэ хүбүүнэй ажаябадалтай ба зохёохы ажал ябуулгатай холбоотой газарнуудта — Грузида, Арменидэ, РСФСР-эй олохон хото городуудта поэзиин һайндэр боложо үнгэрбэ.

(ТАСС).

Архангельскын Ажалай Улаан Тугай орденто «Красная кузница» гэжэ судна заһабарилгын завод городой түрүү предприяти юм. Эндэ Арктикаар ябадаг ледоколнууд, буксирнууд ба траулернууд заһабарилагдадаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой тамардаг догуудай нэгэн.

ТАСС-ай фотохронико.

· ТАСС · АПН ·
ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ
· ПРЕСС-БЮРО ·

…ДА байдаг АПН-эй корреспондент И. БАТИЕ- …убын Республикын министр, Экономическа харил- …ар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Эктор Родригес …ТАЙ уулзахадань, иигэжэ хөөрэбэ:

… СЭВ-эй оршон- … гэхэ гү, али үе … гардаhан социалис …лизмын гол ёho- …өөр тэдэнэй хүг- …айгаа гэешэ hаань, … ба эрдэм-техни- …арисаан экономи- …е амжалтатайгаар …шиидхэхы нүхэсэл- …эниинь болодог тон шухала удха шанартай байhые элирхэйлэн харуулна.

Социалис оронуудай алдар габьяа юуб гэбэл, тэдэнэр энээнэй тула шухала үндэhэ hуури табяа, сэгнэшэгүй удха шанартай залан хүтэлбэрилгын эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулаа. Эдэ бүгэдэ капитализмhаа социализмын арсашагүй булюу байhые гэршэлнэ. Капиталис оронууд доройтон уналгада нуудшье ехэ ашаг олзо абана бшуу.

Нэн түрүүн Кубын кобальто-никелиин промышленностьда үйлэдбэрилгын шэнэ хүсэнүүдые байгуулха талаар харилсаа холбооной программые дурдалтай. Жэлдээ 30 мянган тонно никель болон кобальт үйлэдбэрилэн гаргаха хүсэтэй «Лас Камариокас» гэжэ заводой барилга тухай эндэ хэлэнэб.

Удаан болзорой ондоо программа Кубада цитрусовэ ургамалнуудые үйлэдбэрилгые Экономическа Харилсан туhаламсалгын Соведэй XXXIV сесси дээрэ «1990 он хүрэтэр Кубын Республикын эрдэм-техникые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын түсэб» тушаа СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай харилсаан тухай генеральна хэлсээн баталагдан абтаа hэн. Энэ харилсаанай бэелүүлэгдэхэ үедэ манайда эрдэм-шэнжэлэлгын хэдэ хэдэн эмхи зургаанууд байгуулагдаха, үргэдхэгдэхэ юм. Жэшээнь, саахарна промышленностиин машина бүтээлгын проектнэ институт нилээд үргэдхэгдэхэ байна.

ЭДҮЙДЭ ЭТИГЭЛ НАЙДАЛ

…хугасаа соо СЭВ- …с ажал ябуулга …ын экономичеh …эм-техникын оло- …дэй хүдэлмэриин …нгүүдые элирхэй- …hан байна. Гол …аринуудта: метал- … геологическа бэ- …, машина бүтээл- …хүсэндэ, транспорт … холбоондо бата …ан тогтоогдонхой.

…он социалис гүрэ- …р талын харилсаа- …э ехэтэй дүй дүр- … Илангаяа СССР- … ёhоной харилсаа …олго Кубын рево- …үгжэлтэдэ тон шу- …шанартай байгаа.

…шүүн боложо оро- … олон талын про- …үсхайлбал, бидэ- … шухала удха ша- …баринуудта үйлэд- …сэнүүдые байгуул- …йлэдбэрие тусхай … болгохо хэлсээ- …анхаралаа хандуу- …шээнь, манай ни- …ромышленностьда …гамалнуудые үй- …, саахарай инду- … ехэ программа- …үүлхэдээ, социалис … туhаламжа, дэм- … юушье хэжэ ша- …гаабди.

…но - экономиче- …ын асуудалнуу- …номическа хүгжэл- …гонуудаар, эрдэм- …гжэлтын гол шэг- … СЭВ-эй гэшүүн- …оорондо зүбшэлэл- …ын хөөрэлдөөнүү- …hээ хойшо удаан …түсэбүүдые табиха, … замда ехэ алха- …. 1971 ондо СЭВ- …абаhан Социалис …а харилсаанай … программын зо- … амжалтатайгаар … энэ бодото бэе- …н байгаа.

…едэ дэлхэй дээ- …часка ажабайда- …техникын хүгжэлтэ … орёо байлга, тэ- …н түргэн хүгжэлтэ …ата түсэблэлгын орожо, тэндэhээ ямар аргаар гараха байhанаашье ойлгоногүй.

Мүнөөнэй орёо түгшүүрилтэй уласхоорондын байдалай бидэнэй арга боломжонуудые хизаарлаашье hаань, социалис хани харилсаата оронууд ерээдүйнгөө экономическа асуудалнуудые бата найдамтайгаар шиидхэхэ аргатай байhанаа харуулдаг юм.

Эгээл тиимэhээ 1986—1990 онууд хүрэтэрхи үедэ арадай ажахын түсэбүүдые зохилдуулан табиха, 2000 он болотоpхи хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые тодорхойлхо гэхэ мэтын шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэхын түлөө хүдэлжэ байнхайбди. Эдэ хараа шэглэлнүүд гол зорилгоёо — экономическа ашаг үрэ түйлаха гэhэн гол зорилго бэелүүлгэдэ хабаатай байна.

СЭВ-эй оршондо бэелүүлэгдэжэ байдаг удаан болзорой тусхай зорилготой программанууд ехэ удха шанартай гэжэ Куба тоолоно. Эдэнэй зарим программануудынь Кубын арадай ажахыда бэелүүлэгдэнэ. Энээнhээ гансал манай орон бэшэ, харин бусад оро- үргэлжэ дээрэнь хүгжөөлгэтэй нягта холбоотой байна. Энэ хадаа плантацинуудые үргэдхэлгэhөө эхилээд, үрэ жэмэсые буйлуулан болбосоруулга хүрэтэрхи бүхы ажал хэрэгые нэгэдүүлдэг олон талатай проект болоно. Энээнэй тула шэнэ промышленна комбинат байна.

Саахарай промышленностиие комплексноор хүгжөөлгын программа бүхы Куба дотор бэелүүлэгдэжэ байнхай. 1990 он хүрэтэр бэелүүлэгдэхэ ёhотой программын үндэhөөр хүдэлжэ байдаг заводуудые үргэдхэхөөр, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай нэгэдэмэл хүсэнүүдэй үйлэдбэрилгын шэнэ хүсэн байгуулагдахаар хараалагдана. Манай арадай ажахыда тон шухала удха шанартай энэ hалбарие бэхижүүлхэдэнь Кубада туhалха гээшэ программын гол зорилго болоно.

Кубада геологическа бэдэрэлгэнүүдые хэхэ талаар тогтоогдоhон харилсаа холбоон бэелүүлэгдэжэ байнхай. Энээнэй ашаар ашагта малтамалнуудай шэнэ хэбтэшэнүүд элирүүлэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаха байна.

США-гай империалис эээрхэг түримхэй политика бэелүүлhэнhээ уламжалан мүнөө үеын уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байхадань гансал харилсаа холбооной тодорхой программанууд бэшэ, харин социалис оронуудай бүхы экономическа ажал ябуулга эб найрамдалые хамгаалгын политикатай, хүгжэлтынгөө замые өөhэдөө шэлэхэ, сахин хамгаалха гэhэн арадуудай таhаршагүй эрхэтэй нягта холбоотой байна.

Манай оронууд амгалан тайбанаар ажаhуухые хүсэнэ, бидэ ерээдүйдөө этигэл найдамтайбди. Зүгөөр, нүхэр Фидель Кастрын хэлэhэнэй ёhоор, амгалан байдалые хангахын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй, тэрэниие гуйлтаар түйлажа шадахагүй байнабди. Империалис эээрхэг түримхэйшүүлдэ буултануудые хэжэ яашье болохогүй.

Эгээл тиимэhээ али бүхы hалбаринуудта — экономикодо үзэл сурталда, политикада манай тогтооhон харилсаа холбоон айхабтар ехэ удха шанартай байна. Манай социалис гол ёhонуудые сахин хамгаалха гэhэн үсэд нэтэрүү, бата бэхи хараа шэглэлтэй тэрэ таараалдуулан зохилдуулагдана.

(АПН).

Гавана.

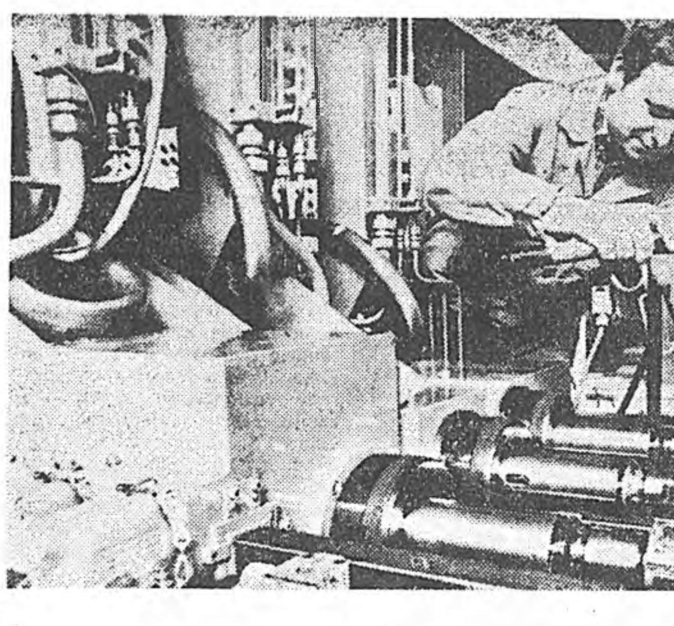

Социалис Польшо хадаа Экономическа Харилсан туhаламсалгын Соведэй эдэбхитэй гэшүүн юм. Тэрэ аха дүү оронуудтай эд бараа үргэнөөр андалдан абалсадаг. Энэнь Польшодо экономическа тэнсүүрние hэргээлгэдэ, дотоодын дэлгүүрые хангалгые hайжаруулгада туhална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Рацибужиин «Рафакс» заводой цехтэ. Эндэ элшэ хүсэнэй промышленностьда зорюулагдаhан түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэдэг.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

ЗАЛУУШУУЛАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

— Дэлхэйн элдэб оронуудай хүбүүд, басагад Москвагай фестивалиие тэсэжэ ядан хүлеэжэ байна. Тэрэнэй суртал hургаалнууд залуушуулые нэгэдүүлнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, «Империализмда эсэргүү hаналаа нэгэдэлгын, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө» гэhэн уряа лозунг фестивалиин hүлдэ болоно бшуу. Энэ хадаа дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы залуушуулай уряа лозунг мүн,— гэжэ Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин (ВФДМ) вице-президент анголец Альфредо Жуниор Шэнэ hониной хэблэлэй агентствын корреспондент. тэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.— Национальна бэлэдхэлэй комитедүүд олон оронуудта эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Минии Эхэ орон —Анголо тушаа хэлэхэ болоо hаа, hаяар эмхидхэгдэхэ манай бэлэдхэлэй комитет онсо эрхэ байдалда хүдэлхэ ёhотой. Фестивальда бэлэдхэ зуураа, үдэр бүри хүшэр хүндэ хүдэлмэри хэхэ ушартай болохо байнабди. Ушарынь юуб гэхэдэ, ЮАР-ай расистнуудай Анголодо эсэргүү зэбсэгтэ hүйдхэлтэ ябуулганууддаа үргэлжэлүүлхэ байhыень мэдэнэ ха юмта даа. Расистнуудай бандануд манай газар дайда руу нэбтэрэн орожо, амгалан тайбан хүнүүдые алана, hуурин тосхонуудые галдана. Эээрхэг түримхэй ябуулгануудта шанга харюу сохилто үгэхэ гээшэ залуушуулые элсүүлгын түбхын түрүүшын зорилго болоно.

Залуушуулай дундаhаа эдэбхитэйшүүлые олоорнь амгалан тайбан байгуулалтада, hуралсалда элсүүлэн хабаадуулха гээшэ хүдэлмэриимнай хоёрдохи гол шэглэл мүн. Дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд бидэнэртэ хэрэгтэй. Эгээл тиимэhээ манай хүбүүд, басагадые университедүүдтээ, бусад дээдэ hургуулинуудтаа халуунаар угтан абажа, hургажа байдаг СССР-тэ, бусад социалис оронуудта гүнзэгы сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэнэбди. Амаралтынгаа үедэ залуу хүнүүд Анголодоо бусажа ерээд, үзэг бэшэггүйдэлгые усадхаха хүдэлмэри ябуулхадань засагаархидтаа туhална. Энэмнай тон шухала удха шанартай хэрэг лэ. Юуб гэбэл, бэеэ дааhан байдалтай болохынгоо урда тээ Анголын хүн зоной 85 процентнь уншажа, бэшэжэ шадахагүй байhан юм.

Бидэнэртэ фестиваль шухала удха шанартай. Ушарынь гэхэдэ, сүлөөлэгдэhэн бусад оронуудай үетэн сасуутантаяа Москвада уулзажа, хүдэлмэриингөө дүй дүршэлтэй танилсаха байнабди гэжэ Альфредо Жуниор хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ хэлэбэ. Арадайнгаа национальна-сүлөөрэлгын хүшэр хүндэ тэмсэл хэжэ байхадаашье, Анголын залуушуул фестивальнуудта хабаададаг hэн. Тиихэдэ бидэ саашанхи тэмсэлдээ хүсэ шадал нэмэдэг байгаабди. Фестиваль хадаа шэнэ общество байгуулгын дүй дүршэлые халан абалсалгын ашаг үрэ ехэтэй хуралдаан болоно гэжэ тоолонобди.

П. ГРОМАКОВ.
(АПН).

АРАДАЙ ДЕМОКРАТИИН ЗАМААР

Француз «Кайе дю Коммюнисм» журнал мүнөөнэй Конго тухай хөөрэнэ.

Конголез арад үнэхөөрөө арадай Конго байгуулхын тула 20 жэл соо тэмсэл ябуулаа юм. Гадаадын эээрхэг түримхэйшүүлэй түрилтэдэ эсэс табиха, национальна бэеэ даанхай байдал туйлаха, hайнаар ажаhуудаг болохо гансал эрмэлзэлтэйгээр конголез арад бүхы эдэ жэлнүүдтэ тэмсэл ябуулаа. Научна социализмын зааhан замаар тэмсэл ябуулхадаа, революционно засаг имагтал эдэ уряа лозунгнуудые хүтэлбэри болгон бэелүүлдэг байгаа. 1969 ондо арад зоной дэмжэлтээр Конголез ажалай партиин эмхидхэн байгуулгын съезд илалта туйлаhан түүхэтэй. Социалис гүрэн байгуулха гэhэн зорилго КПТ урдаа табяа hэн.

Бүхы юумые арад зондо, гансал арад зондо зорюулха гэhэн уряае залуу парти хүтэлбэри болгоо бэлэй.

Социалис байгуулалтын замуудые хараалhан КПТ-гэй III съезд Конгын ажабайдалда онсо hуури эээлдэг. Хүн бүхэнhөө шадабаринь зэргээр, хүн бүхэндэ хэhэнэйнь зэргээр гэhэн ажалай түлбэриин социалис ёho гуримай асуудалые бүхы арад зоной зүбшэн хэлсэлгэдэ КПТ табяа hэн. Ажалшадайнь үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалтай тэмсэдэг, хүдөөгэй хүн зоной хүдэлмэришэд болоhон мүнөөнэй Конгодо энэнь илангаяа шухала юм.

Общеcтвын хүгжэлтын гол асуудалнуудые имагтал энэ хүдэлмэришэнэй залуу ангитай хамта КПТ шиидхэхэ болоно. Хүдэлдэг предприятинуудайнь амжалтаhаа үйлэдбэриин дүнгүүд, бүхы арад зоной ажана байдал, гүрэнэйнь бэеэ даанхай байдал дулдыдана гэжэ таряашан бүхэндэ ойлгуулха хэрэгтэй болодог.

1982—1986 онуудта хараалагдан, КПТ-гэй баталан абаhан түрүүшын табан жэлэй түсэбэй ёhоор, Конгын экономико хүгжөөгдэнэ.

Ороной элдэб районуудай экономическа хүгжэлтые тэгшэдхэхэ гээшэ табан жэлэй түсэбэй зорилго мүн. Браззавилиие Пуант Нуар хототой холбодог түмэр замые зүбшан, хүн зонойнь гурбанай хоёр хуби ажаhуудаг юм. Түмэр зам шадархи hууриин тосхонуудые hуллахын тула бусад харгы замуудые бариха гэжэ хараалагдана. Дүн хамта 1500 километр утатай автомобилиин харгы (Бельгиин колониализмын 80 жэлэй туршада оройдоол 500 километр иимэ харгы баритдаhан байгаа). 2700 километр хүдөөгэй харгы ба 25 хүүргэ барихаар хараалагдана. Хүдөө ажахын продукци худалдаха шэнэ дэлгүүрнүүдые бии болгохын тула холын районуудые хото городуудтай холбохо гээшэ шухала юм. Медицинскэ туhаламжаар, уhаар, электрын элшэ хүсөөр, спортивна болон соёлой эмхи зургаануудаар хангагдаха хүдөөгэй 150-hаа дээшэ hуурин тосхонууд баригдахаар хараалагдана.

Хүдөө ажахы табан жэлэй түсэбүүдтэ баhал гол hуури эээлнэ. Ойрын 15 жэлдэ хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр бардамаар хангаха гол зорилго табигдана.

Олохон дүнгүүдээр табан жэлэй даабаринууд дүүргэгдэнхэй. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ hайжараа: мал ажал түргөөр хүгжөөгдэнэ. 1980 онойхитой сасуулхада, эбэртэ бодо малай тоо 4 дахин, хонидой тоо 2 дахин олошороо.

Ой модонhоо баhал ехэ олзо доход абтадаг. Тиин тэрээндэ бүри бодомжотойгоор хандадаг болоходо, байгаалиин эдэ баялигуудые саг үргэлжэ хэрэглэхэ арга олгохо юм. Ой модон 17 миллион гектар болодог гэхэ гү, али ороной хахад хубиие эээлдэг.

Урданай модо бэлэдхэлгын ба модо болбосоруулгын колониальна фирмэнүүд хайра гамгүйгөөр модо отолдог байhан. Мүнөө ой модоной баялигуудые түсэбэй ёhоор хэрэглэхын, тэрэниие хамгаалхын ба шэнээр тарижа ургуулхын тула бүхы эрхэ байдал байгуулагдана.

Орон дотор түмэрэй, фосфадай, магнезиин, нэн түрүүн нефтиин горитой ехэ нөөсэнүүд бии. Гүрэнэй бюджедэй 70 шахуу процентнь нефть худалдалгаhаа ородог байна. 1983 ондо түрүүшынхеэ 5 миллионhоо дээшэ тонно «хара алтан» олзоборилогдоо.

Гэхэтэй хамта нефтиин нөөсэнүүд тиимэ ехэ бэшэ гэжэ конголез хүтэлбэрилэгшэд ойлгодог. Тиимэhээл Конгын экономическа хүгжэлтын табан жэлэй түсэбэй ёhоор нефть малтагдадаг, гадаадын дэлгүүртэ худалдагдадаг байна. Орон дотор малтагдадаг нефтиин 95 процентнь гадаадын дэлгүүртэ гаргагдадаг, тиимэhээ дэлхэйн дэлгүүр дээрэхи үнэ сэнгэй дээшэ доошоо оролгодо дайрагдадаг юм.

Табан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ зарим тэды дутуу дунданууд бии ааб даа. Гэбэшье Конгын түүхэдэ үшөө хэээдэшье экономико мүнөөнэйхи шэнгеэр жэгдэ hайнаар хүгжөөгүй байха юм.

Эдэ бүгэдын үндэhөөр президент Дени Сассу-Нгессо hаяхан иигэжэ хэлэhэн байха юм: «Уласхоорондын империализмын зүгhөө манай орондо харша олон тоото добтолгонуудай хэгдээшье hаань, бидэ манай революциин оршон мандаха хаба шадалые бүхы дэлхэйдэ харуулаабди. Тропическа Африкын түбтэ социализм байгуулха гэhэн манай эсэсэй зорилгые туйлахын тула арадай революциин илалта тээшэ замаа амжалтатайгаар үргэлжэлүүлнэбди».

(АПН.

НИКАРАГУАДА ДОБТОЛОЛГЫН ХОЙШОЛОН

«16 миллиард доллар, 2-hоо 5 мянган хүрэтэр алуулhан хүнүүд, 9-hөө 19 мянган хүрэтэр шархатуулагдаhан хүнүүд». США-гай Джорджтаунска университедэй доктор Теодор Моран «Никарагуада добтолхо» ушар шалтагаануудые бүхы талаhаань шэнжэлхэдээ, Пентагоной хэдэн арбаад генералтай, сэрэгэй ба бусад мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэhэн байгаа. Тиигэhэнэйнгээ hүүлээр наринаар тоолон гаргахадаа, Никарагуада эээрхэг түримхэй добтололгын Америкэдэ ямар хойшолонгуудтай байхые элирүүлбэ.

Американ генералнуудай hанамжын ёhоор, добтолго өөрөө иимэ байха сэрэгэй 216 самоледой, 734 вертоледой, хэдэн арбаад танкын, хамhабариин частьнуудай дэмжэлгээр далайн 61 мянган ябаган сэрэгшэд, парашютистнууд, рейджернүүд нэгэн доро Никарагуагай далайн, агаарай ба хуурай газарай хилэнүүдые гаталан дабаха зэргэтэй. Эдэ бүхы хүсэн сэрэгэй ябуулгануудай түрүүшын hарада Никарагуагай томо ехэ хото городуудые булимтаран эээмдэхэ, хадата нютагуудта эсэргүүсэгшэдэй гуламтануудые дараха зэргэтэй.

Амиды хүсэн болон сэрэгэй техникын ехэ хохидолдо орохо байhаниинь ойлгосотой ааб даа. Гэбэшье, тэдэл генералнуудай hанамжын ёhоор, «Түбэй Америкын асуудалые шиидхэхын түлөө иимэ гарза хохидол балайшье ехэ анхаралда абтахагүй байна».

Доктор Моранай найруулганууд хүн түрэлтэнэй ажабайдалай хуули ёhондо таарагүй. Энэ эээрхэг түримхэй ябуулгада американ хэды хүбүүдэй хосорхо, хэдынэйнь эрэмдэг үлэхэ байhан тухай Пентагоной нашангуудтай хамта авторай тон наринаар тоолон гаргажа байhан ушарыньшье ой ухаанда орошогүйл. Теба гү, али хори мянга гээшэмнай юун бэ? Имагтал жэлэй турша соо Холбоото Штадуудта автомобильна аюул усалнуудта энээнhээ арба дахин олон хүнүүд хосорно бшуу.

Энэмнай политическэ гутамшаг муухай ябуулга болоно. Юуб гэхэдэ, ООН-ой гэшүүн байhан, мүн Холбоото Штадуудтал адли уласхоорондын тон адли эрхэтэй бэеэ даhан байдалтай гүрэндэ эсэргүү эээрхэг түримхэй ябуулгын үргэн ехэ түсэб болоно бшуу.

«Энэ тэрэ алхам хэхын тула материальна ба хүнэй хэды шэнээн нөөсэнүүдэй гараха байhан ушарые тодо зүбөөр сэгнэдэггүй ябадал США-гай Түбэй Америкэдэ бэелүүлжэ байдаг мүнөөнэй политикын гол дутагдалнуудай нэгэниинь болоно» — гэжэ Теодор Моран хөөрэлдөөнүүдэйнгээ нэгэндэ мэдүүлбэ. Докторой шэнжэлгэ эгээл энэ дутагдалые заhаруулха уялгатай байгаа гэжэ hануулха хэрэгтэй. Никарагуада эсэргүүгээр хэгдэhэн американ эээрхэг түримхэй ябуулга ямар хойшолонгуудтай байха гээшэб гэжэ зохеол соогоо юундэ нэгэшье үгэ хэлэбэгүй гээшэбта? — гэжэ доктор Моранhаа асууха дуран хүрэнэ. Хэрбээ тоолон гаргаха гэбэл, бүхы юумэ хараадаа абаха хэрэгтэй!

Теэд амгалан тайбан зоной хохидолнууд, галдагдаhан hуурин тосхонууд, Никарагуагай уншэрhэн үхибүүд, үбгэдөө алдаhан эхэнэрнүүд докторой болон генералай хубсаhатай олон арбаад хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэхэ юм аал!! Хэрбээ эээрхэг түримхэй ябуулгын энэ тала тухай ой ухаандаа оруулаа юм hаа, тэдэнэр иимэ тоолон гаргалгануудые толилуулха байгаа гү? Энэмнай нэгэндээ нэтэрhэн хүдхэшүүлэй харата ябуулга болоно.

М. БЕЛЯТ.
(АПН).

Манагуа.

Хөөрөө эб найрамдал хүсэнэ

…нгли hургуулиин … ехэ илгаатай, … сасуулга хэхэнь …эбэшье намда, …баhан багшанар- …лон юумэн hай- … Англиин Дербо- … багша Норма … hониной хэблэ- …ын корреспон- …лhэн байна. Тэ- …й булэгтэ орол- …скэ Союз соо- …ан юм.

…адуудай үхибүү- …ин хүмүүжүүлгэ …ээр hайшаагдаа …лэбэ. Үхибүүдэй …айнаар харадаг, …оролгодо бэлдэ- …нь бидэниие гай- …обританида иимэ …а.

… ажалай хүмүү- …м ехэтэ hайшааг- … хүнүүдые ажал- … шухала хэрэгтэй …тэй болгохо, бо- …шэл олгохо гэ- …лда тон ехэ хэ- … Манай Велико- …уралсал даншье …ческэ шэнжэтэй …халагламаар юм … Свифт онсолон … hургуули дүүр- … hүүлээр залуу- …жэл олгохо прог- …гэй ёhоор залуу … нэгэн мэргэжэл- …аргатай юм. Ха- …хэлэй эдэ курса- …хэрэгсээгдэдэггүй. …л, тэрэниие дүүр- …элмэреэр хангаг- …имэhээ социальна …правлени ошожо, хүдэлмэригүйшүүлэй тоодоородог. hургуули дүүргэгшэдэй дунда хүдэлмэригүйдэлгын хэмжээн 50 процентдэ хүрэдэг гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Ажал хэжэ шадаха бүхы зоной 12—15 процентнь хүдэлмэригүй юм.

Ракетно-ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые буруушаалгын хүдэлөөндэ хабаададаг тула хүдэлмэригүйдэлгэ ба буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгэ хоорондоо сэхэ холбоотой гэжэ хүнүүд ойлгожо эхилээ гээд тэмдэглэхэ байнаб. Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүдэлөөнүүд болон бүлэгүүдэй, тэрэ тоодо ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө тэмсэдэг орон доторхи эгээл томо хүдэлөөе оруулалсаhан федераци манай графствада хүдэлдэг. Зарим асуудалнуудаар тэдэнэр хоорондоо илгаатай юм. Жэшээнь, гансал Великобританиин зүгhөө ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха болоые зариман дэмжэдэггүй. Харин американ далита ракетэнүүдые тараан тодхохо тухай асуудалаар бултанай hанамжа адли юм. Американ энэ шэнэ зэбсэг орондомнай ухэлтэ аюул тохёолдуулна, тиимэhээ тэрэ ороной газар дээрэhээ гаргагдаха ёhотой. Ороной наhатай бүхы хүн зоной 80 процентнь иигэжэ hанана гэжэ ниитын hанамжые асуултын дүнгүүд гэршэлнэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаhан выставкэнүүдые манай федераци эмхидхэдэг. Бидэ статьянуудые газетэнүүдтэ хэблүүлдэгбди, хуудаhануудые гаргадагбди. Англиин газетэ, журналнуудта Советскэ Союз тухай үнэн зүбөөр харуулhан материалнуудай үгы байhаниинь халагламаар юм. Тиимэhээ бидэ амгалан тайбаниие, хүсэhэн совет дурадхалнууд тухай ехээр хөөрэхэ гэжэ оролдодогбди.

Совет правительствын гадаадын политическэ программа ба эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй зорилтэнүүд нэгэн адли юм гэжэ олохон англи зоной ойлгохонь бэрхэ юм. Баруунай олонхи правительствануудай гадаадын политическэ хараа шугам ба эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй программа тад ондоо байдаг гэжэ тэдэнэр даданхай. Советскэ Союз тухай иигэжэ бодомжолходоо, совет олон тоото эб найрамдалта дурадхалнууд тухай мэдэхэгүй байхадаа, Советскэ Союзда эб найрамдалай түлөө «бодото» хүдэлөөн үгы гэжэ hанадаг юм.

Великобританида эб найрамдалай түлөө, ракетнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые буруушаалгын хүдэлөөнэй ойрын түсэбүүд дотор далита ракетэнүүдые тараан тодхолгые буруушаалгын олониитын жагсаал эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Манай федераци энэ ябуулгада хабаадаха юм гээд үгынгөө түгэсхэлдэ Норма Свифт хэлээ hэн.

В. ТРАПЕЗНИКОВ,
АПН-эй корр.

ДОТООДЫНЬ ХЭРЭГҮҮДТЭ ХАМААРАЛСАНА

Ороной дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хүсөөр оролсожо, Хакобо Арбенсын арадай-демократическа правительствые унагааhаар 30 жэлдэ, мүнөө дай жүрөөдэлгынгөө политикые энэ райондо бэелүүлхын тула Сагаан байшан Гватемалые үшөө нэгэ хэрэм (Гондурасай удаа) болгохо түсэбүүдые бодомжолон зохёоно.

Гватемалын Мэдээсэлэй албан ороной зонхилжы хунтын армиин нюуса элидхэлhээ абтаhан мэдээнүүдые байгша оной апрелиин 29-дэ тараагаа hэн. США Израильтай хамта Гватемалада сэрэгэй-промышленна томо комплекс байгуулна гээд бүхы юумэн элирхэйлнэ. Дэлхэйн энэ райондохи революционно хүдэлөөе дарахын тула тус комплекс гол бааза болохо ёhотой.

Энээнэй тулада США Гватемалын армиие мэргэжүүлнэ, мүнөөнэй шэнэ буу зэбсэгээр хангана. Мэнэ hаяар Израилиин 200-гаад сэрэгэй инструктор эндэ ерэхэ ёhотой. Санта-Крус-де Эль Киче баазада, Гватемалын баруун-хойто хубида буhалгаалагшадта харша ябуулгануудые хэхын тула тэдэнэр армиин болон национальна полициин тусхай подразделенинүүдые hургаха байна.

Партизануудтай тэмсэл ябуулдаг гол хүсэн— армиин «коммандосууд» США-гай сэрэгэй атташегэй туhалагша Уильям Меркадогой хүтэлбэридэ орожо байнхай. Харин ороной ниислэл хотоhоо 55 километртэ оршодог Чимальтенангода штабта хэhээлтын отрядуудые американ армиин полковник Генри Куз хүтэлбэрилхэ ёhотой.

Гватемалын арадай-революционно нэгэдэлэй отрядуудай илангаяа эдэбхитэй тэмсэл ябуулдаг районуудые бүри ехээр бомбодохо тухай шиидхэбэри абтанхай. Өөhэдынгөө арад тушаа геноцидай политика бэелүүлхэ зуураа, Гватемалын эээрхэг сэрэгэйхид химическэ зэбсэг нюуса далдагүйгөөр хэрэглэнэ. Иимэрхүү ябуулгануудай түлөө тусхай хүн полковник Луис Мерида Лопес харюусадаг юм. Хилэдэ дүтэхэнэ, Мексикын газар дээрэ түбхинэhэн Гватемалаhаа зугадан гарагшадай лагерьнуудта хэhээлгын рейд үе үе болоод үнгэргэхөөр хараалагдана. Президент Мигель де ла Мадридай мексикан правительство эдэ аза талаангүй хүнүүдые ороной гүн руу абаашаха тухай шиидхэбэри hаяхан абаа юм.

Хэhээлгын ябуулгануудай дайшалхы хэмжээе дээшэлүүлхын тула гватемал хунтын зэбсэгтэ хүсэнүүд хоёр хубида хубаагдаа юм. «Дотоодын фронтые» полковник Франсиско Сифуэнтес Кано, харин «Гадаадын фронтые» генерал Орасио Мальдонадо Шаад толгойлно. Түрүүшынхидэнь регулярна частьнууд (12 мянган хүн), парашютистнууд-десантнигуудай бригада (2500) ба «каибилесүүд» (хүсөөр татагдада абтаhан 150 мянган таряашад) оролсоно. «Гадаадын фронтдо» 30 мянган хүн тоологдоно. Эндэ сэрэгэй ябуулгануудай эхилээ hаа, тэдэнэр США-гай хүтэлбэри доро хабаадалсаха ёhотой юм.

Хараалагдаhанай ёhоор, Гватемалада партизан хүдэлөөнэй дарагдахада, тэрэнэй Номгон далайн болон Атлантическа далайн эрьенүүд дээрэ промышленна зононууд байгуулагдаха гэжэ энэл нюуса элидхэлhээ мэдээжэ болоо юм. Энэ зорилгоор Холбоото Штадууд 210 миллион доллар, Израиль 80 миллион доллар hомолонхой. Дүн хамта 23 мянган дүрбэлжэн километр талмайтай газар дайда хэлсээнэй гуримаар ашаглахыень американ хүдөө ажахын компанинуудта дамжуулха гэжэ энэл түсэбөөр хараалагдана. Мүнөө үедэ имагтал эндэ дайшалхы ябуулганууд хэгдэнэ.

Эль-Петен департаментын хөдөнүүдтэ, ороной хойто хубида ураанай болон нефтиин, стратегическэ бусад малтамалнуудай бии байhые американ ба Израиль шэнжэлэгшэд батадхаа юм.

Эдэ районуудта машина бүтээлгэ, хүндэ промышленность, нүгөөдэ районуудтань металлурги ба нефтехими хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. 80-дахи онуудай эсэс тээшэ сэрэгэй-промышленна комплексын ажал ябуулгые хангахын тула мүнөө жэлдэ энэ түсэб бэелүүлэгдэжэ эхилэгдэхээр хараалагдана.

Партизануудта харша хамтын ябуулганууд тухай түрүүшын хэлсээндэ Гватемалын хунта ба Израиль үшөө 1976 ондо гар табиhан юм гээд hануулалтай. Тэрэ сагhаа хойшо Израиль эндэхи хунтада тон ехэ туhаламжа үзүүлдэг байна.

Стратегическэ түүхэй эдэй баян нөөсэнүүдтэй дээрэhээ Түбэй Америкэдэ бэелүүлхээр хараалhан США-гай түсэбүүдтэ Гватемала онсо hуури эээлнэ гээшэ. Тиимэhээ Сагаан байшан ба Израиль энэ ороной национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөе дараха гэжэ алиболохоор оролдодог.

Гэбэшье гватемал арадай эрхэ сүлөө туйлаха эрмэлзэлынь дабагдашагүй юм. Гватемалада социальна хубилалтануудай болохо байhаниинь зайлашагүй. Революциие hаатуулжа болохо, харин тэрэниие илахын аргагүй юм.

Байрон БАРРЕРА,
Гватемалай журналист. (АПН).

ХҮН БА байгаали

НАНГИН УЯЛГАТАЙБДИ

Колхозууд, совхозууд, ажахынууд хоорондын лесхозууд ба хүдөө ажахын бусадшье предприятинууд «РСФСР-эй байгаалиие хамгаалха тухай хуулиие» бэелүүлэн, тодорхой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Гол түлэб газарай хүрьһэнэй үрэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэнхи анхарал хандуулагдана. Тиимэһээл газарай хүрьһэ хамгаалха гурим нэбтэрүүлгэ урагшатай ябуулагдана. Хүрьһэ үтэгжүүлхэ, нуга, сабшалан һайжаруулха, мүн культуртехническэ хүдэлмэринүүд хаа яагүй үнгэргэгдэнэ. Газар һэргээн шэнэлхэ асуудал хараада байһаар.

Энэ табан жэлдэ уһанай нөөсые хамгаалха талаар Забайкалиин бассейновэ управленитэй суг хэмжээнүүд хараалагдаа, республикын Министрнүүдэй Совет эдэ хэмжээнүүдые баталаа һэн. Химическэ бодосуудые зүбөөр хадагалхын тула, уһа голой, нуур сөөрэмүүдэй уһанда оруулхагүйн тула оролдолго гаргагдана. Мал шунгуулдаг түхеэрэлгын, нефтескладай гол горхоной эрьедэ дүтэ баригдаһан байбалнь, ондоо тээшэнь нүүлгэхэ, хэрэглэхэеэ болиһон үрэмдэмэл худагуудые үгы хэхэ, наг шэбхэ хадагалаха талмайнуудые бариха хэрэгтэй. Улаан-Үдын шубуунай фабрикада шубуунай аргал бүйлүүлан, малай тэжээлдэ хэрэглэхэ талаар дүршэл дэлгэрэнхэй.

Гэбэшье олонхи хүдөө ажахын предприятинуудта, колхоз, совхозуудта дутагдалнууд ушарһаар. Зарим ажахынуудта хүрьһэ хамгаалха гурим удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ, муудаһан газар һэргээн шэнэлхээр хэмжээн абтанагүй, газарай хүрьһэ хамгаалгын хуули хазагайруулха ушарнууд дайралдана. Олонхи колхоз, совхозуудта, «Сельхозхимиин» баазануудта минеральна үтэгжүүлгын зүйлнүүд муугаар хадагалагдана, тусхай дүрим баримталагданагүй. Складуудые барилга унжагайруулагдаһаар. Гахай үсхэбэрилдэг зарим комплекснуудай, шубуунай фабрикануудай, эбэртэ бодо малай фермэнүүдэй үлэгдэлнүүд хайша хэрэг ой модон соо, жалга ганганuудта хаягдашана. Фермэнүүдэй дэргэдэ амяараа талмайн үгы дээрэһээ наг шэбхэ хэдэн жэлэй туршада хаягданхай хэбтэнэ. Һуурин тосхонуудта олон газарта бог шорой хаягдана, тиигэжэ оршон тойронхи добо дошо, нуга таряаланай заха бузарлагдана гээшэ.

Ушар иимэһээ байгаали хамгаалгын хүдэлмэри һайжаруулха зорилготойгоор республикын Хүдөө ажахын министерство хүдөө ажахын эрдэм, техникын бүлгэмэй областной правленитэй, байгаали хамгаалгын Бүхэроссин бүлгэмэй республиканска президиумтэй суг 1984—1985 онуудта Буряадай АССР-эй хүдөө ажахыда байгаалиие хамгаалха, баялигыень зүбөөр хэрэглэхэ талаар конкурс соносхобо.

Районууд, колхоз, совхозууд, ажахынууд хоорондын лесхозууд болон хүдөө ажахын бусадшье предприятинууд конкурсдо хабаадалсаха юм. Районой агропромышленна нэгэдэлнүүдэй, ажахынуудай мэргэжэлтэд, һуурин нютагуудай хүн зон, залуушуул энэ хэрэгтэ эдэбхиеэ гаргаха зэргэтэй.

Конкурсын гол зорилго гэхэдэ, «РСФСР-эй байгаалиие хамгаалха тухай хуулиие» болон газарай, уһанай, ой модоной нөөсэ баялигуудые хамгаалга, зүбөөр ашаглалга тухай директивнэ документнүүдые шэнжэлэн үзэлгэ, дэлгэрүүлгэ мүн болоно. Конкурсын үедэ эрхим ажахынууд, районууд элирүүлэгдэжэ, дүй дүршэлынь согсологдохо, бусад ажахынуудта тайлбарилан дамжуулагдаха юм.

Илагшадта 32 шан—үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха.

Районуудта гурбан; нэгэдэхинь—200 түхэриг, хоёрдохинь—150, гурбадахинь—100 түхэригэй шан тогтоогдоо.

Колхоз, совхозуудта, бусад предприятинуудта 7 шан, тэдэнэй түрүүшын хоёрынь тус тустаа 200 түхэриг, хоёрдохи хоёрынь тус тустаа 100 түхэриг тогтоогдонхой.

Колхоз, совхозуудай, ажахынууд хоорондын лесхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай мэргэжэлтэдтэ, хүтэлбэрилэгшэдтэ, ниитын эдэбхитэдтэ нэгэдэхи гурбан шан 70—70 түхэригтэ, хоёрдохи долоон шан 50—50 түхэригтэ, гурбадахи арбан хоёр шан 40—40 түхэригтэ хараалагданхай. Конкурсдо илагшад Хүдөө ажахын министерствын Хүндэлэлэй грамотануудаар, «Байгаалиие хамгаалгын түлөө» тэмдэгээр, байгаали хамгаалгын Бүхэроссин бүлгэмэй дипломуудаар шагнагдаха.

Республикын Хүдөө ажахын министерство һуурин, тосхонуудта ажаһуугшадта хандажа, байгаали хамгаалгын хүдэлмэридэ эдэбхитэй оролсохыень уряална. Энэмнай хадаа мүнөөнэй, ерээдүйн үетэнэй урда манай дүүргэхэ нангин уялгамнай мүн бшуу.

А. КОСЫГИН,
республикын Хүдөө ажахын министерствын ахалагша агроном.

ХАРАЛГА СОНОСХОГДОБО

Оршон тойронхи агаарые промышленна үлэгдэлнүүдһээ, тооһо тортогоор бузарлалгаһаа аршалан хамгаалга мүнөө үеын тон шухала зорилгонуудай нэгэн болонхой.

Манай орон дотор энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг. Һүүлэй жэлнүүдтэ парти, правительствын баталан абаһан хэдэн тогтоолнууд соо агаарые бузарлалгые һэргылхэ, мүнөө үеын сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, тооһо тортог шүүрдэн баридаг шэнэ түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые зохёон байгуулха, ашаглаха талаар хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Байгша оной март һарада Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба профсоюзуудай областной совет республика дотор оршон тойронхи агаарай байдал шэнжэлэн үзэхэ талаар харалга соносхохо гэһэн тогтоол баталан абаа һэн. Хамтын энэ тогтоол дэмбэрэлтэй уг зорилгонуудые хараалаанхай.

Агаарай ариг сэбэрые хиһан шалгадаг гүрэнэй инспекциин үүсхэлээр, ниитын организацинуудай эдэбхитэй дэмжэлгээр харалга үнгэргэгдэхэ юм. Эрдэм, техникын бүлгэмүүдэй областной совет, республикын байгаали хамгаалгын бүлгэм, Ухаалан зохёогшодой, уралан нарижуулагшадай бүхэроссин бүлгэм гэхэ мэтэ ниитын организацинууд энэ хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадалгаяа элирхэйлхэ. 1984 оной апрелиин 1-һээ 1986 оной апрелиин 1 болотор хоёр жэлэй хугасаада харалга үргэлжэлхэ.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай түлөөлэгшэдые, ниитэ хүн зониие агаарай ариг сэбэрые сахилгада хабаадуулха, энэ талаар тусхай хуулиин хэр сахигдажа байһые харалга элирүүлхэ юм. Тиимэһээл агаарта дэгдэһэн тооһо тортогые, утаа уняарые шүүрдэн баридаг түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, һайнаар ашаглаха гээшэ шухала. Сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулхын тула уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые оруулха асуудалда онсо анхарагдаха. Гадна иимэ түхеэрэлгэнүүдые эрхим шанартайгаар, саг болзортонь барилга, предприятинуудай агаар бузарлалгые болюулха, эрдэмтэдые, мэргэжэлтэдые энэ хэрэгтэ хабаадуулга, шэнэ онол аргануудые хэрэглэлгэ гэхэ мэтын олон тоото асуудалнууд тобойсо гаража ерэнэ гээшэ.

Харалгын эхин ямар байгааб? Арадай депутадуудай Кабанскын райгүйсэдкомой түлөөлэгшэд харалгада ехэл эдэбхитэйгээр оролсоо. Апрель һарада энэ асуудалаар эмхидхэлэй зүблөөн болоһон, районой харалгын комиссиин бүридхэл баталагдаһан, поселково болон сельскэ Соведүүдтэ баталагдаһан шиидхэбэринүүд эльгээгдэһэн байна. Промышленна предприятинуудһаа гадна хүдөө ажахы, автотранспорт гүйсэд хараада абтаа. Тимлюйн цементын заводто харалгын комиссиин зүблөөн бололо, агаарые ариг сэбэр байлгаха талаар хэмжээнүүд тухай бодомжолхыень цехүүдэй түлөөлэгшэдтэ даалгагдаа. Эдэ бүхы дутагдалнууд дахинаа харагдажа үзэгдэхэ, баталагдаха юм. Улаан-Үдын Советскэ, Железнодорожно районуудта мүн лэ иимэ комиссинуудай эмхидхэлэй зүблөөнүүд үнгэргэгдөө. Судна, прибор бүтээлгын, шэлэй, локомотив-вагон заһабарилгын заводуудта тусхай хэмжээнүүд хараалагданхай.

Байгаали хамгаалха республиканска бүлгэмэй президиумэй зүблөөн һаяын үдэрнүүдтэ болоһо үнгэрөө. Нэн түрүүн Сэлэнгын, Улаан-Үдын, Советскэ, Железнодорожно районуудай түлөөлэгшэд агаарай ариг сэбэрые хамгаалгын ниитын харалгын ябаса тухай элидхэһэн байна. Һанамжа, дурадхалнуудаа андалдалгын үедэ Сэлэнгын районойхидто шүүмжэлхы ажаглалтанууд хэгдээ. Юуб гэхэдэ, хэмжээ ябуулганууд бодотоор тодорхойлогдоогүй байгаа бшуу. Октябрьска район энэ талаар гээгдэнги байдалтай. Буряадай мебель бүтээлгын, модо болбосоруулгын, гэр барилгын комбинадуудта, «Бурятцелнистрой», «Буржелезобетон» предприятинуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри мүнөө болотор ябуулагдаагүй байһаар. Гансал хилээмэнэй продуктнуудай комбинат харалгада оролсонхой. Иимэ хандалга агаарые хамгаалгын асуудалтай яашье эбсэшэгүй. Тиимэһээл харалгада хабаадалгаяа эдэбхижүүлэе!

К. ГАВРИЛОВА,
Буряадай регионална инспекциин начальник.

ТОО БҮРИДХЭЛ ЭХИЛЭЭ

Советскэ Союз дотор 6 түрэлэй тарбаган амидардаг юм. Эдэ хадаа хэрмэн түрэлтэнэй эгээн томо түлөөлэгшэд болоно. Энэ түрэлэй ангууд богонихон бэетэй, томо, мандагар толгойтой, бишыхан шэхэнүүдтэй, хурса һабартай, богонихон хүлнүүдтэй, толбогүй нэгэ жэгдэ үнгэтэй арһатай.

Манай республикын урда районуудта монголой тарбаган дайралдадаг. Хойто-Байгалай, Хурамхаанай, Баргажанай болон Баунтын районуудта хадын «хара малгайтай» тарбаган бии. Юундэ иимэ нэрэтэй болоо юм гэхэдэ, толгойнь хара хүрин нооһоор хушагданхай.

Май һарын хоёрдохи хахадта арһаниинь гуужажа захалаад, августын 15-да намарайнь нооһон хүсэд ургаад байдаг. Намартаа ехээр таргалжа үрдиһэн амитад сентябриин эсэс багаар шоройтой худхаһан шабараар нүхэнүүдээ шабажа бүтүүлээд, үбэлэйнгөө эшээндэ ородог. Хэдэн тарбаган нэгэ нүхэн соо эшээлдэг.

Урдандаа зарим ангуушад намартаа нүхэ малтахадаа нэгэ нүхэнһөө 18 хүрэтэр тарбага баридаг байһан.

Тарбаган нүхэнһөө холо ошонгүй, хажуудань ургадаг элдэб үбһэ, ногоо эдидэг. Хабартаа ногооной гараадүй байхада, ургамалай үндэһэ газар дороһоо малтан эдидэг юм.

Тарбаган орооһото ургамалнуудые эдидэггүй хадаа хүдөө ажахыда хохидол ушаруулдаггүй. Тэдэ шулуутай, ой модогүй хадын хормойгоор байрладаг.

Тарбаганай арһаар оёдоһон зүйлнүүд ехэ сэнтэйдэ тоологдодог. Арһыень тэрэ зандань һүүлэй үедэ будаадшье хэрэглэдэг болонхой. Илангаяа малгай оёходо тааpамжатай байдаг. Тарбаганай дотор өөхэн тон сэнтэй зүйл гэжэ тоологдодог. Тэрэнэй бүридэлдэ олон тоото витаминууд байхаһаа гадна, тэрэ үнэтэй сэнтэй техническэ шанартай юм.

Нэгэ газарта тарбагануудай олоор үдэбэл, тэдэнэй дунда халдабарита тахал үбшэн дэлгэржэ болохо. Гэзд Буряад нютагтамнай иимэ ушар үзэгдэдэггүй. Юуб гэхэдэ, хаа хаанагүй тарбаганай тоо үсөөн болошонхой. Урда тээнь химическэ аргаар тэдэниие олоор хюдадаг байгаа. Харин мүнөө үедэ энэ арга буруушаагданхай.

Профессор Б. Н. Скалон ба доцент М. А. Шаргаев «Баян дэлгэр ба гоё һайхан байдалай үндэһэ һуури» гэһэн ном соогоо (Улаан-Үдэ, 1974 он) иигэжэ бэшэнэд: «Тарбаган аша туһатай амитан юм. Энэ мэрэгшэ гоё һайхан арһа, эрхим һайн мяха үгэдэг. Гушаад жэлэй саада тээ манай таланuудта тарбаган дүүрэн байгша һэн. Харин тахал гэжэ халдабарита үбшэнүүдые тараадаг гэжэ үлүүсэ ехээр тоолоод, тарбагануудые хайрагамгүйгөөр усадхаһан байна. Тиин тэрэ мүнөө хаа хаанагүй тон үсөөн дайралдадаг болонхой. Гэхэтэй хамта 20-ёод онуудта тарбаганууд олоороо амидардаг байжа, гүрэндэ горитой олзо доход ородог һэн. Тиихэдээ тарбага агнадаг хүнүүдэй нэгэшье халдабарита үбшөөр үбшэлхэ ушар дайралдаагүй юм.

Тарбаган тухай асуудал шухала гэжэ бодонобди. Тарбагануудай тоо толгой олошоруулха тухай анхаралаа хандуулха саг ерээ гэжэ һанагдана...»

Буряадта 50 жэлэй саада тээ тарбага агналга үргэнөөр дэлгэрэнги байһан. Жэшээнь, 1929 ондо 35.840, 1931 ондо 26.602, 1933 ондо 5166 1964 ондо энэ ангай оройдоол 360 арһан бэлэдхэгдээ. 1935 онһоо хойшо тарбаганай арһа тушаалга доошолжо захалаа.

Тарбагануудай тоо толгой тодоруулха, мүн тэдэниие олошоруулха ба аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахын тула 1984 оной 2-дохи, 3-дахи кварталнуудай туршада республикын 14 районой харьяата газарта тарбагануудай Бүхэроссин тоо бүридхэлгэ соносхогдонхой Улаан-Үдэдэ охотоведүүд ба егерьнүүдэй семинар болоһо, тэрээн дээрэ тарбагануудай тоо бүридхэлгэ үнгэргэхэ талаар методическа заабаринуудтай тэдэнэр танилсаба.

Сентябриин эсэстэ эдэ бүхы мэдээсэлнүүд суглуулагдажа, Буряадай АССР-эй харьяата газар дээрэ байрлаһан тарбагануудай тоо толгой хараада абтаха болоно. Охотоведүүдэй тоосооной үндэһөөр бии байһан тарбагануудые аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ тодорхой хэмжээнүүд зохёогдохоор хараалагдаа.

Урда тээнь тарбаганай арһа тушаан абалгын үнэ сэн доогуур байгаа. Харин 1983 оной январиин 1-һээ хойшо бүхы зэрлиг ангуудай арһанай тушаалгын үнэ сэн дунда зэргээр 200—250 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Хэрбээ тарбаганай 1-дэхи сортын, һайн шанартай томо арһанай сэн 3 түхэриг 20 мүнгэн байһан һаа, мүнөө үедэ 18 түхэриг болонхой.

1983 онһоо эхилжэ, Захааминай райондо, мүн Баргажанай районой һүбын госпромхозуудта тарбага олзоборилго тусэбэй ёһоор эмхидхэгдээ. Мүн баһа Улаан-Үдын госпромхоздо энэ ажалые зүбөөр ябуулаа һаа, агнууриин үедэ 100—150 тарбаганай арһа бэлэдхэхэ арга боломжо бии.

Улаан-Үдын райондо Сэлэнгэ мүрэнэй баруун эрьеэр, Доодо-Жэрэм, Тарбагатай, Хүйтэн ба Ехэ-Хунали шадар тарбаган элбэгээр байрладаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ороноймнай агнууриин ажахынуудай мэргэжэлтэд байгаалиин баялигые тодорхойлхо, зэрлиг амитадай тоо толгой арьбадхаха зорилгонуудые шиидхэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан СССР-эй Европейскэ хубида агнууриин ажахын гүрэнэй эмхи зургаанууд талын тарбаган (байбак) олошоруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. 1970-аад онуудһаа захалжа, РСФСР-эй шэнэ газар хубинуудта иимэ тарбаганууд нүүлгэн тараагдажа эхилээ һэн. Тиимэһээ тарбаганай байрладаг газар үргэдхэхын тула манай республика дотор, тэрэ тоодо гүрэнэй агнууриин Гүрэльбын, Ангирай, Һуудагай заказнигуудта тэдэниие табиха байгаабди. Эдэ нютагуудта тарбаганууд дайралдадаггүй. Гэбэшье тэдэнэй байрлаха таарамжатай зохид эрхэ байдал заказнигууд соо бии. Хэрбээ эндэ тарбагануудай олоор үдөө һаань, тэдэниие барижа, республикын бусад районуудаар абаашажа, тараaха аргатай болохо һэмди.

Тарбага олзоборилгын эхин болзорые хубилгаа һаа, һайн гэжэ тоолонобди. Августын 10-һаа захалаад, агнахада таарамжатай гэжэ һанагдана. Энэ үедэ тэдэнэй арһан эгээл һайн шанартай болодог гэжэ ангуушадта мэдээжэ ха юм. Харин мүнөө сентябриин 1-һээ агнууриин хаһа эхилдэг. Энэмнай таарамжагүй гэжэ һанагдана. Намарай хура бороо орожо, энэ багаар хүйтэржэ захална. Тиихэдэнь, тарбаган газаашаа гаранагүй, ехэнхидээ нүхэн соогоо хэбтэнэ. Энэ шалтагаанһаа боложо, сентябрь соо тарбаган олоор баригдадаггүй.

Тарбаганай агнуурида бага калибрай карабин, хабхаануудые хэрэглэхэ зүбшөөл бии. Харин эдэнэй нүхэ малтаха, урьха табилга хорюултай.

М. ГЫЛЫКОВ,
биолог-охотовед.

СПОРТ • спорт • СПОРТ • Спорт • СПОРТ

МАНАЙ АЙЛШАДАЙ БАЯР

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар уласхоорондын заншалта наймадахи мүрысөөн дүүрэбэ гээшэ. **«Сельская жизнь»** газетын шангуудта хүртэхын түлөө жэл бүри манай республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэдэг болоһон мүрысөөндэ Эхэ оронойнмай союзна республиканууд, область, хизаар, автономито республиканууд мэдээжэ спортсменүүдһээ гадна, аха дүү социалис оронуудай бүхэ барилдаанда дуратайшуулай олошоржо эхилһэниинь һайшаалтай. Жэшээнь, Улаан-Үдэ хотодо 1977 ондо түрүүшынхиэ үнгэргэгдэһэн иимэ мүрысөөндэ Румыниин Социалис Республикын болон Монголой Арадай Республикын суглуулагдамал командaнууд хабаадалсаа һэм шуу. Харин мүнөө... аха дүү социалис оронуудай зургаан командын бүхэшүүл ерэжэ, барилдаанай гоё һайхан дүрэ, арга шадабари харуулжа, Улаан-Үдэ хотын ажалшадые, манайда холо ойроһоо ерэһэн айлшадые баясуулба, урмашуулба гээшэ.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионой ногоон талмай дээрэ түхеэрэгдэһэн тусхай ендэр дээрэ бүхэ барилдаашад гаража, хэдэн үдэрэй туршада барилдажа, эрхим түрүү һуури эзэлэгшэдынь «Сельская жизнь» газетын шангуудта, гоё һайхан барилдаа харуулагшадынь дурасхаалай бэлэгүүдтэ хүртэһэн байна.

Улаан-Үдэ хотодо наймадахияа зарлагдаһан уласхоорондын бүхэ барилдаанай хэр зэргэ үнгэрһэн тухай һанамжа, бодолнуудаа хөөрэжэ үгэхыень хэдэн айлшадта манай корреспондентнүүд хандаһан байгаа. Тэдэнэй харюунуудые тобшо тэдыгээр уншагшадай һонорто дурадханабди.

Барилдаанай уласхоорондын федерациин гэшүүн, экстра-классай уласхоорондын категориин судья, Швециин эрхэтэн Эрик ЛУНКВИСТ:

— Тунгалаг һайхан, арюун сэбэр уһатай Байгал далайе түрүүшынхиэ хоёр нюдөөрөө хужарлан хаража, сэгээн номин тэнгэридэл адли уһаниинь үндалжа, гүн сэдьхэлһээ ханахадаа, одоошье дэлхэй дээрэ иимэ сэбэр, һайхан уһатай далай гэжэ нэршэһыень үнэн зүрхэнһөө ойлгожо, хадууржа абаба гээшэб. Хоёрдохёорнь, барилдаан тухай хэдэн үгөөр хэлэхэ болоо һаа иимэ: «Мүрысөөн «хэмнэй, хэнэй...» гэдэгтэл адли, ёһотойл шанга тулалдаагаар үнгэрөө. Эндэ харагшад эрхим бэлэдхэлтэй алишье командын барилдаашанай амжалтаар омогорходог, баясадаг байба. Энэнь судьянарай сэгнэлтэһээ үлүү гэжэ бишье, спортсменүүдшье ойлгоно, тоолоношье. Юуб гэхэдэ, танай хотодо гансашье дүрэ буляалдалгаар уласхоорондын мүрысөөн түрүүшынхиэ үнгэргэгдэһэн бэшэ, харин спортын олон тоото мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг болонхой. Тиимэһээ спортдо дуратайшуул һайн бэлэдхэлтэй ерэһэн алишье командын спортсмендэ өөһэдынгөө талархал, омогорхол үзүүлдэгынь юунһээшье үнэтэй, сэнтэй гээшэ. Сагшадаа иимэ мүрысөөнүүдтэ, илангаяа дүрэ буляалдалгын барилдаанда үшөө олон оронуудай спортсменүүд ерэдэг болоһой гэжэ хүсэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, энэ мүрысөөн сагшадаа «А» классай бүлэгтэ орохын түлөө эрмэлзэхэ, оролдохо зэргэтэй. Тиигээл һаа, мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн спортсмендэ уласхоорондын классай спортын мастерай нэрэ зэргэ олгогдохо болоно бшуу.

Германиин Демократическа Республикын «Лейпциг» гэжэ спортын клубай командын тренер, доктор Хорст РОТЕРТ:

— Байгал далай шадар үнгэргэгдэдэг болоһон уласхоорондын заншалта мүрысөөндэ манай барилдаашад хоёрдохиёо хабаадалсаба гээшэ. Сэхыень хэлэхэдэ, мүрысөөн эрхим һайнаар эмхидхэгдээ, үнгэрөөшье. Мүрысөө үнгэргэлсэһэн судьянаршье, стадиондо суглараһан харагшадшье спортсмен бүхэнэй илалтада тон зүб сэгнэлтэ үгэһэниинь ехэтэ һайшаагдаа. Манай командын түлөөлэгшэд Гүнтер Кугель 82 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, хүлеэгдээгүй ехэ амжалта түйлажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүнөө 22-той Гүнтер арбан жэлэй саада тээ дүрэ буляалдалгын барилдаанда бэеэ зорюулһан юм. Харин манай ороной залуушуулай хүнгэн атлетикэдэ, уһанда тамаралтада дуратайнь мэдээжэ юм бээз. Мүнөө Гүнтер Иенын машина заһабарилгын техникумдэ һуража ябана. Хоёр жэлэй урда тээ Гүнтер Болгарида Дан Коловой дурасхаалда зорюулагдан үнгэргэгдэһэн мүрысөөн дээрэ долоодохи, үнгэрэгшэ жэлдэ Махачкала хотодо зарлагдаһан уласхоорондын мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлээ бэлэй. Харин мүнөө... алтан!

Афганистанай Демократическа Республикын командын тренер Хаджи АМИРЖАН:

— Командын гэшүүдэй дундаһаа Саид Аслан эгээл залуу барилдаашан болоно. Мүнөө тэрэ оройдоол 19-тэй бололо ябана. Тиибэшье манай Саид барилдаанай дүршэл баянтай бүхэшүүлдэ мүхөөгөө абтадаггүй юм. Найман жэлэй урда тээ барилдаанай дүрэтэй танилсаһан Саид үнгэрэгшэ жэлһээ уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадажа эхилээ. Түрүүшынхинь Азиин оронуудай арадуудай дунда үнгэргэгдэдэг наадаанда үнгэрэгшэ жэлдэ хабаадалсаа һэн. Тиихэдээ бронзо медальда хүртэһэн байгаа. Тэрэнэй удаа Улаан-Баатар хотодо болоһон уласхоорондын заншалта мүрысөөн дээрэһээ мүнгэн медальтай тоонто нютагаа бусаа бэлэйбди.

Тренерэй хэлэхые баримталхын тула Саид Аслан тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Хараха янзада буржагархан уһатай, шүрбэһэлиг, набтархан гоё һайхан бэетэй хүбүүн. Харин барилдахадаа түргэн шуумар, диилдэхые мэдэхэгүй гэхээр нэтэрүү добтолготой бүхэ. Тэрэ мүрысөөнэй түрүүшын үдэрһөө түгэсхэл хүрэтэр эсэхые мэдэхэгүй, зүрхэтэй барилдаашан байһаараа сугларагшадай зүгһөө һайшаал, магтаалда хүртэһэниинь гайхалгүй юм. Гансал манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүн, СССР-эй спортын мастер Лубсан Айсуев түгэсхэлэй мүрысөөн дээрэ тэрэниие диилэжэ, айлшан хүбүүндээ мүнгэн медаль абхуулба.

Афганистанай арадай-революционно армида алба хэжэ ябаһан Саид Аслан сүлөөтэй сагай гарахатайл зэргэ дүрэ буляалдалгын барилдаанай орёо хүндэ нюусатай танилсахын хойноһоо оролдодог, эрмэлзэдэг юм.

— Долоон хоногтоо табан удаа бэеэ һоридог гээшэб. Зүгөөр сэрэгэй албанда байхада сүлөө саг олохонь бэрхэтэй, — гэжэ Саид хөөрөө һэн.

Сэхыень хэлэхэдэ, юрын сэрэгшэн ябаһан Саидай мүнөө үедэ алба хэхэ гээшэ хүндэтэй, харюусалгатайшье. Мүнөө Афганистанай арад гадаада тээһээ эльгээгдэһэн империалис удамаршад, душмануудтай тэмсэл хэһээр ха юм. Тиимэһээ Саид заримдаа һүниин сагта Кабул хотын ажалшадай амгалан нойрсохын тулада харуулда жагсадаг байна...

Румыниин Социалис Республикын суута барилдаашадай нэгэн Аурел НЯГУ:

— «Сельская жизнь» газетын шангуудта хүртэхын түлөө жэл бүри үнгэргэгдэдэг болоһон мүрысөөндэ таһалгаряагүй хабаадалсажа ябанаб. Байгша ондо болоһон мүрысөөндэ һүүлшынхиэ хабаадалсаба хаб. Юуб гэхэдэ, наһатай болоһон хадаа саашадаа тренерэй хүдэлмэридэ орохо хүсэлтэйб. Барилдаанай хэр зэргэ үнгэрһэн тухай хэдэн һанамжа хэлэхэ байнаб. Мүрысөө эмхидхэгшэд наадаяа һайнаар, эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ шадана гэжэ түрүүшын уулзалгаһаа хойшо һайн мэдэдэгби. Харин судьянар дүн гаргахадаа, барилдаһан хүндэ очко үгэхэдөө бага зэргэ тээлмэрдэнэ ха.

Харагшад тухай юу хэлэхэ байнат? Оо, харагшад гү, эдэнэр бидэнэрэй ёһотойл хани нүхэд байгаа. Юуб гэхэдэ, һайнаар, бэрхээр барилдаһан алишье бүхын амжалтада миин аадарай шааяһандал мэтэ альгаа ташадаг, «Бэрхэш, бэрхэш!» гэһэн үгэнүүдээр үдэшэдэг байгаа. Бидэнэр танай айлшад, Улаан-Үдын ажалшадай иимэ хүхюун, сэнгэлиг, барилдаанда дуратай таанадай аяар холоһоо ерэһэн бидэниие эхэ, эсэгэ мэтэ хүндэмүүшэ, буряад ёһоор угтан абаһанда, үдэшэһэндэтнай халуун зүрхэнэй баярые газетээр дамжуулан хүргэхыемни зүбшөөгыт. Дахин уулзатараа баяртай!

— Хэнэйшье мэдэһээр барилдаанда хабаадаһан бүхэ бүхэн өөрынгөө эрдэм бэлигые харуулан, илалта түйлахые эрмэлзээ, харуулгашье гээшэ. Зүгөөр уласхоорондын заншалта наймадахи мүрысөөндэ хабаадагшадай диилэнхи олонхидынь 1967—1968 онуудта түрэһэн залуушуул болоно. Эдэнэрнайл удаадахи Олимпиин наадануудта, мүн бусадшье уласхоорондын ехэ мүрысөөнүүд дээрэ өөһэд өөһэдынгөө ороной нэрэ солые хамгаалха ерээдүйн мастернууд болоно гээшэ, — гэжэ Европын чемпион, уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастер Олег Алексеев тон зүб тобшолоо һэн.

Иигэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсаһан аха дүү социалис орочуудай спортсменүүд манай Улаан-Үдэ хотын, мүн айлшаар ерэһэн ажалшадта үүндэмүүшэ ёһоор угтагдан, баяр омогорхолоор халинхай тоонто нютагуудаа бусаба даа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корреспондентнүүд.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Саид Аслан барилдажа байна. 2. «Эрхим барилдаашан» гэһэн шанда хүртэһэн Румыниин Социалис Республикын командын гэшүүн Аурел Нягу.

В. ПЛУТТЫН фото.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, Н-02486. Заказ № 170. Индекс